

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE HEYECAN ARAYIŞI VE BOŞ ZAMAN
TATMİNİNİN, KUMAR OYNAMA DAVRANIŞI İLE İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yusuf ÖZTÜRK

**Lefkoőa
Haziran, 2023**

Yusuf ÖZTÜRK

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE
HEYECAN ARAYIŞI VE BOŞ ZAMAN
TATMİNİNİN, KUMAR OYNAMA
DAVRANIŞI İLE İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2023

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE HEYECAN ARAYIŞI VE BOŞ ZAMAN
TATMİNİNİN, KUMAR OYNAMA DAVRANIŞI İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yusuf ÖZTÜRK

**Tez DanıŐmanı
Dr. Ayşe BURAN**

**Lefkoőa
Haziran, 2023**

Onay

Yusuf ÖZTÜRK tarafından hazırlanan “Üniversite Öğrencilerinde Heyecan Arayışı ve Boş Zaman Tatmininin, Kumar Oynama Davranışı ile İlişkisinin İncelenmesi” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Klinik Psikoloji Anabilim/ Anasanat Dalında Yüksek Lisans/ Doktora Tezi olarak 16.06.2023 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Dr. Bingül SUBAŞI	
Jüri Üyesi:	Yrd. Doç. Dr. Şebnem GÜLDAL	
Danışman:	Dr. Ayşe BURAN	

Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı

...../...../20...

Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ

Anabilim/Anasanat Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../ 20...

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Yusuf ÖZTÜRK

...../...../2023

Teşekkür

Uzmanlık tez sürecimdeki araştırmanın gerçekleşmesinde, yönlendirmeleri ve sabrı ile benden desteğini hiç esirgemeyen Dr. Ayşe BURAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yusuf ÖZTÜRK

Özet

Üniversite Öğrencilerinde Heyecan Arayışı ve Boş Zaman Tatmininin, Kumar Oynama Davranışı ile İlişkisinin İncelenmesi

Yusuf ÖZTÜRK

Yüksek Lisans, Klinik Psikoloji Bilim Dalı

Haziran 2023, 83 sayfa

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin heyecan arayışı ve boş zaman tatmininin kumar oynama davranışı ile ilişkisini incelemesidir. Araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırmanın evrenini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise gelişigüzel örnekleme yöntemi ile 18 yaş ve üzeri 384 bireyden oluşmaktadır. Katılımcılara Demografik Bilgi Formu, South Oaks Kumar Tarama Testi, Serbest Zaman Doyum Ölçeği ve Heyecan Arayışı Ölçeği veri toplama aracı olarak uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularında, South Oaks Kumar Tarama Testi' nin eğitimsel, sosyal, fiziksel ve rahatlama alt boyutları ile arasında negatif yönlü, düşük düzeyli anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Fiziksel, sosyal, rahatlama ve estetik alt boyutlarının South Oaks Kumar Tarama Testi için risk etken olduğu tespit edilmiştir. Psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel ve rahatlama alt boyutları ile Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği arasında pozitif yönlü, güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki görülmektedir. Çalışmanın bulguları doğrultusunda kumar oynama sorunu olan bireylerin sosyal, eğitimsel, fiziksel ve rahatlama ihtiyaçlarının karşılanmasının kumar bağımlılığı riskini azaltabileceğini göstermektedir. Klinik psikologlar, bu bulguyu kullanarak, kumar bağımlılığı tedavisi sırasında, hastaların bu ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmak için uygun tedaviler ve terapiler önerebilirler.

Anahtar kelimeler: Heyecan Arayışı, Boş Zaman Tatmini, Kumar Oynama Davranışı

Abstract**Examination of the Relationship Between Thrill Seeking and Leisure Satisfaction with Gambling Behavior in University Students****Yusuf ÖZTÜRK****MSc, Department of Clinical Psychology****June 2023, 83 pages**

The aim of this study is to examine the relationship between thrill seeking and leisure time satisfaction and gambling behavior of university students. Relational survey model was used in the study. The population of this study consists of students studying in the Turkish Republic of Northern Cyprus. The sample of the study consists of 384 individuals aged 18 and over with random sampling method. Demographic Information Form, South Oaks Gambling Screening Test, Leisure Satisfaction Scale and Thrill Seeking Scale were applied to the participants as data collection tools. In the findings of the study, a negative, low-level significant relationship was found between the educational, social, physical and relaxation sub-dimensions of the South Oaks Gambling Screening Test. Physical, social, relaxation and aesthetic sub-dimensions were found to be risk factors for the South Oaks Gambling Screening Test. Psychological, educational, social, physical and relaxation sub-dimensions and the Thrill Seeking Scale for Adults showed a positive, strong and significant relationship. The findings of the study show that meeting the social, educational, physical and relaxation needs of individuals with gambling problems can reduce the risk of gambling addiction. Using this finding, clinical psychologists can recommend appropriate treatments and therapies to help patients meet these needs during treatment for gambling addiction.

Keywords: Thrill Seeking, Leisure Satisfaction, Gambling Behavior

İçindekiler

Onay Sayfası	i
Etik İlkeler Uygunluk Beyanı	ii
Teşekkür.....	iii
Özet	iv
Abstract	v
İçindekiler	vi
Tablolar Listesi	ix
Kısaltmalar	xii

BÖLÜM I

Giriş.....	1
Problem Durumu	2
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Alt Amaçları	3
Araştırmanın Önemi	3
Araştırmanın Sınırlılıkları	4
Tanımlar	4

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	5
Heyecan kavramı	5
Heyecan Arayışı Kavramı	5
Heyecan Arayışı Kavramı Boyutları	7
Boş Zaman Kavramı.....	8
Boş Zaman Tatmini Kavramı.....	10
Boş Zaman Tatmininin Alt Boyutları.....	12
Kumar Oynama Davranışı.....	13
Kumar Tanımı ve Tarihçesi.....	13
Kumar Oynama Davranışı ve Trendler... ..	13
Kumar Oynama Nedenleri.....	16
İlgili Araştırmalar.....	16

BÖLÜM III

Yöntem.....	22
Araştırma Modeli	22
Evren ve Örneklem.....	22
Veri Toplama Araçları.....	22
Demografik Bilgi Formu	22
South Oaks Kumar Tarama Testi	22
Serbest Zaman Doyum Ölçeği	23
Heyecan Arayışı Ölçeği.....	24
Verilerin Toplanması	24
Verilerin Analizi	25
Çalışma Planı ve Süreci.....	26

BÖLÜM IV

Bulgular.....	27
---------------	----

BÖLÜM V

Tartışma	39
----------------	----

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler.....	46
Sonuç	46
Öneriler.....	47
Kaynakça.....	49
EKLER.....	64
Ek-1 Aydınlatılmış Onam Formu	64
Ek-2 Katılımcı Bilgilendirme Formu	65
Ek- 3 Sosyo-Demografik Bilgiler.....	66
Ek-4 Yetişkinler için Heyecan Arayışı ölçeği	67
Ek- 5 Serbest Zaman Doyum Ölçeği.....	68
Ek- South Oaks Kumar Tarama Testi.....	69
Ek-7 Ölçek İzinleri	70
Ek- 8 Etik Kurul Onayı	72
Ek-9 İntihal Raporu	73

Tablolar Listesi

Sayfa No

Tablo 1. Serbest Zaman Doyum Ölçeği, South Oaks Kumar Tarama Testi ve Heyecan Arayışı Ölçeği Puanlarına Ait Betimsel Değerler.....	24
Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Serbest Zaman Doyum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	26
Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ) Puanlarının Karşılaştırılması	27
Tablo 4. Katılımcıların Yaşa Göre Serbest Zaman Doyum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	28
Tablo 5. Katılımcıların Yaşa Göre South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ) Puanlarının Karşılaştırılması	29
Tablo 6. Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Serbest Zaman Doyum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	30
Tablo 7. Katılımcıların Medeni Durumuna Göre South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ) Puanlarının Karşılaştırılması	31
Tablo 8. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olup Olmamalarına Göre Serbest Zaman Doyum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	32
Tablo 9. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olup Olmama Durumlarına Göre South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ) Puanlarının Karşılaştırılması.....	33
Tablo 10. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Serbest Zaman Doyum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	34
Tablo 11. Katılımcıların Gelir Düzeyine Göre South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ) Puanlarının Karşılaştırılması	35

Tablo 12. Katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT), Serbest Zaman Doyum Ölçeği ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ) Puanları Arasındaki İlişikere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları 36

Tablo 13. Katılımcılarda Serbest Zaman Doyum Ölçeği ve Heyecan Arayışı Ölçeği Puanlarının South Oaks Kumar Tarama Testi Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Regresyon Analizi..... 37

Kısaltmalar

HAÖ	Heyecan Arayışı Ölçeği
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KOD	Kumar Oynama Davranışı
SOKTT	South Oaks Kumar Tarama Testi
SZDÖ	Serbest Zaman Doyum Ölçeği

BÖLÜM I

Giriş

Kumar oynama davranışı, özellikle gençler arasında yaygın bir sorundur ve finansal, psikolojik ve sosyal sonuçları ciddi olabilen bir sosyal sorundur. Üniversite öğrencileri de bu sorundan etkilenen bir grup olarak karşımıza çıkmaktadır (Aslan, 2020). Üniversite dönemi, öğrencilerin büyük bir özgürlük kazandığı ve hayatlarındaki birçok değişimin gerçekleştiği bir dönemdir. Bu dönemde öğrenciler, birçok yeni deneyim yaşamaktadır. Bu deneyimlerin arasında kumar oynama da yer alabilmektedir (Griffiths ve Parke, 2010).

Üniversite öğrencileri arasında kumar oynama davranışının yaygınlığı ve nedenleri, son yıllarda yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır (Aslan, 2020; Pınarcı, 2014; Atlam, Aldemir ve Altıntoprak, 2017). Bununla birlikte, üniversite öğrencilerinin kumar oynama davranışları üzerindeki diğer faktörlerin de araştırılması gerekmektedir. Bu faktörler arasında, öğrencilerin heyecan arayışı ve boş zaman tatmininin etkisi de bulunmaktadır.

Heyecan arayışı, insanların yeni deneyimler arayarak kendilerine uyarlanmış bir uyarım düzeyi oluşturmaya çalıştıkları bir kavramdır. Bu uyarım düzeyi, kişilerin psikolojik ve fizyolojik olarak uyarılmalarını sağlamaktadır (Oflaz, 2021).

Boş zaman tatmini ise, kişilerin boş zamanlarını değerlendirmek ve hoş vakit geçirmek için yapabilecekleri etkinliklerdir (Köybaşı, 2007). Kumar oynama, birçok kişi için heyecan verici bir aktivite olarak görülmekte ve boş zaman tatmininde bir seçenek olarak da düşünülebilmektedir (Yıldız, 2021).

Problemin Durumu

Bu araştırmanın problem durumu, üniversite öğrencileri arasında yaygın olan kumar oynama davranışının nedenlerini ve bu davranışın üniversite öğrencilerinin heyecan arayışı ve boş zaman tatmini ihtiyaçları ile nasıl ilişkili olduğunu incelemektir. Üniversite öğrencileri, hayatlarında önemli bir geçiş dönemi yaşadıkları için birçok farklı baskı altında olmaktadır. Bu baskılar arasında akademik başarı, sosyal kabul, iş bulma beklentileri ve geleceğe yönelik kaygılar yer almaktadır. Bu nedenle, üniversite öğrencileri sıklıkla heyecan arayışı ve boş zaman tatmini ihtiyacı hissetmektedirler. Ancak, bazı üniversite öğrencileri, bu ihtiyacı

kumar oynama davranışı ile tatmin etmeyi tercih etmektedirler (Vayısoğlu vd., 2019).

Kumar oynama davranışı, insanların belirli bir risk alarak para veya diğer değerli şeyler kazanma umuduyla oyunlar oynamalarını içermektedir. Bu davranış, birçok kişi için heyecan verici bazıları için ise bağımlılık yapıcı olabilmektedir. Kumar oynama davranışı, insanların maddi kayıplar yaşamasına, sosyal ilişkilerde bozulmalara ve psikolojik problemlere yol açabilmektedir (Faraji ve Dağ, 2022).

Üniversite öğrencilerinde kumar oynama davranışı, finansal sorunlar, aile sorunları, iş kaybı ve hatta intihar riski gibi olumsuz sonuçlara yol açabilen ciddi bir sosyal sorundur (Şiran, 2020). Heyecan arayışı ve boş zaman tatmini, üniversite öğrencilerinin kumar oynama davranışı sergileme ihtiyaçlarını artırabilmektedir. Bu konuda yapılan araştırmaların yetersiz olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, üniversite öğrencilerinde heyecan arayışı ve boş zaman tatmininin kumar oynama davranışı ile ilişkisini araştırmak, öğrencilerin sağlıklı bir yaşam tarzı sürdürmelerine yardımcı olacak politikaların geliştirilmesine ve aynı zamanda literatüre katkıda bulunacaktır. Bu çalışmanın problem durumu, üniversite öğrencilerinde yaygın olan kumar oynama davranışının, heyecan arayışı ve boş zaman tatmini gibi ihtiyaçlarla ilişkisi ve bu davranışın olumsuz sonuçlarının incelenmesidir.

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde heyecan arayışı ve boş zaman tatmininin kumar oynama davranışı ile ilişkisini araştırmaktır. Bu araştırma, öğrencilerin sağlıklı bir yaşam tarzı sürdürmelerine yardımcı olacak politikaların geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Bu araştırmanın sonuçları, üniversiteler ve toplum genelinde kumar oynama davranışıyla mücadele stratejilerinin geliştirilmesine yardımcı olacaktır. Dolayısı ile bu çalışmanın problem sorusu “üniversite öğrencilerinin heyecan arayışı ve boş zaman tatmininin kumar oynama davranışı ile nasıl ilişkisi vardır?” şeklindedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde heyecan arayışı ve boş zaman tatmininin, kumar oynama davranışı ile ilişkisinin incelenmesidir. Ayrıca aşağıda belirtilen alt amaçlar içinde cevap aranmıştır.

Araştırmanın Alt Amaçları

1. Katılımcıların heyecan arayışı, boz zaman tatmini ve kumar oynama davranış düzeyleri sosyo-demografik değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durumu, gelir düzeyi ve çocuk sayısı) göre farklılık göstermekte midir?
2. Katılımcıların heyecan arayışı, kumar oynama ve boş zaman tatmini arasında ilişki var mıdır?
3. Katılımcıların heyecan arayışı ve boş zaman tatmini düzeyleri kumar oynama davranış düzeylerini yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Kumar oynama davranışı, özellikle gençler arasında yaygın bir sorun haline gelmiştir. Üniversite öğrencileri, heyecan arayışı ve boş zamanlarını değerlendirme ihtiyacı gibi nedenlerle kumar oynayabilmektedirler (Aslan, 2020). Heyecan arayışı, insanların yeni ve uyarıcı deneyimler arama eğilimini ifade eder. Bu nedenle, bazı üniversite öğrencileri, rutin ders çalışmalarından sıkılabilmekte farklı bir aktivite arayışı içine girebilmektedirler (Wang vd., 2011). Kumar oynama davranışı, bu ihtiyacı karşılamak için cazip bir seçenek olarak görülebilmektedir. Boş zaman tatmini de önemli bir faktördür. Üniversite öğrencilerinin çoğu, dersler dışında boş zamanlarını nasıl değerlendireceklerine dair bir fikir sahibi olmadıklarından, kumar oynama gibi riskli davranışlarla meşgul olabilmektedirler. Kumar oynama davranışının önemi, olumsuz sonuçlarının ciddiyetinde yatmaktadır. Kumar bağımlılığı, finansal sorunlara, aile sorunlarına, iş kaybına ve hatta intihara kadar varabilen sonuçlara yol açabilmektedir (Hofmarcher vd., 2020).

Günümüzde üniversite öğrencileri arasında kumar oynama davranışının yaygınlığı ve bu davranışın potansiyel zararları endişe vericidir. Bu nedenle, heyecan arayışı ve boş zaman tatmini gibi motivasyonel faktörlerin, kumar oynama davranışıyla ilişkisi üzerine yapılan araştırmalar büyük bir önem taşımaktadır.

Bu konu başlığı altında yapılacak bu araştırma, üniversite öğrencilerinde heyecan arayışı ve boş zaman tatmininin kumar oynama davranışıyla olan ilişkisini daha iyi anlamamızı sağlayacak ve önleyici stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Araştırmanın sonuçları, üniversitelerdeki rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin, öğrencilerin motivasyonel ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için uyarlanmasında faydalı olabilecektir.

Bu nedenle, üniversite öğrencilerinin heyecan arayışı ve boş zaman tatminini karşılamak için kumar oynama gibi riskli davranışlardan kaçınmaları önemlidir. Üniversitelerin bu konuda farkındalık oluşturması ve alternatif aktiviteler sunması, öğrencilerin sağlıklı bir yaşam tarzı sürdürmelerine yardımcı olabilmektedir. Ayrıca, kumar bağımlılığı olan öğrenciler için yardım sağlayacak profesyonel destek mekanizmalarının olması da önemlidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırmanın çalışma grubu, KKTC üniversitelerinde eğitim gören 384 üniversite öğrencisi ile sınırlıdır.
- Araştırmamızda elde edilen bulgular kullanacağımız veri toplama araçlarından elde edilen veriler ve kullanacağımız veri analiz yöntemi ile sınırlıdır.
- Araştırmaya katılan katılımcıların ölçme araçlarına samimi, doğru ve tarafsız cevaplar verdiği varsayımıyla sınırlıdır.

Tanımlar

Boş Zaman: Genel olarak insanların çalışma hayatları dışında yapabilecekleri aktiviteleri, yaşayacakları deneyimleri içermektedir (Susan ve Swabrooke, 2005).

Heyecan Arayışı: Bireyin yeni deneyimlere duyulan ihtiyacı, fiziksel, sosyal, yasal ve finansal risk alma istekliliğidir (Zuckerman, 1994).

Kumar: Kazanç sağlama amacıyla oynanan, kar ve zararın şansa bağlı olduğu oyunlardır (Türk Ceza Kanunu, 2004).

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Heyecan kavramı

Türk Dil Kurumu'nun Güncel Türkçe Sözlüğü'ne (2020) göre, heyecan bir kişinin sevinç, kızgınlık, korku, kıskançlık, üzüntü, sevgi gibi farklı sebeplerle ortaya çıkan güçlü ve geçici duygu durumunu ifade etmektedir. Ayrıca heyecan, çeşitli sosyal, kültürel, çevresel ve davranışsal faktörlerden etkilenebilen bir duygu durumudur. Bu etki, bireyin uyarılma düzeyine bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir (Caspi, Roberts ve Shiner, 2005; Roberts, Walton ve Viechtbauer, 2006).

Araştırmalar, heyecan duygusunun bireyin genetik yapısından kaynaklandığını (%60 civarı) ve bu duygunun çocukluktan ergenliğe kadar yoğunlaştığını ve genellikle 16 yaş civarında zirveye ulaştığını göstermiştir (Harden ve Tucker, 2011; Lynne vd., 2011). Örneğin, yüksek düzeyde uyarılabilirliğe sahip kişiler genellikle meraklı, keşifçi veya maceraperest kişilik özellikleri sergilerken, düşük düzeyde heyecana sahip kişiler genellikle sistematik, meraklı veya rutin davranışlar sergilemektedirler (Cloninger, Svrakic ve Przybeck, 1993). Bireyler, ergenlik döneminde ve çeşitli yaşlarda artan heyecan duygusunu sosyal, psikolojik ve çevresel avantajları için kullanabilmektedirler. Bununla birlikte, heyecan düzeyi arttıkça heyecan kontrol edilemez bir hal alabilmekte ve birey üzerinde olumsuz etkiler bırakabilmektedir (Kabakçı, 2016).

Heyecan Arayışı Kavramı

Zuckerman, heyecan arayışı kavramını ilk defa 1969'da psikolojik literatüre tanıtmıştır (Zuckerman, 1994). 1979'da Zuckerman, "Duygu Arayışı: Optimal Düzeylerin Ötesinde" adlı kitabında bu kavramın teorik ve ampirik çalışmasını geliştirmiştir. Kitabında, Hebb'in (1949) "optimal uyarılma" teorisini genişleterek heyecan arayışının psikobiyolojik bir modelini ortaya koymuş ve bunu Duyum Arama Ölçeği (SSS) ile açıklamıştır. Bu model, bireylerin risk alma davranışlarını incelemek ve tüketici davranışlarındaki değişiklikleri değerlendirmek için kullanılabilmektedir (Lepp ve Gibson, 2008).

Araştırmalar, heyecan aramanın yenilik arama, macera arama ve risk alma algılarıyla ilişkili olduğunu, ancak bu ilişkinin genetik etkiler ve yaşam süresi tarafından farklı şekillerde etkilendiğini göstermektedir (Stoel, Geus ve Boomsma, 2006). Yenilik arama, heyecan aramanın riskten önce gelen bir motivasyon olduğu teorisi tarafından desteklenmektedir. Bu teori, yapılan çalışmalarla desteklenmiş olup, heyecan arama özelliğine sahip bireylerin yüksek riskli sporlara katıldığı (avcılık, paraşütle atlama, boks, dağ tırmanışı, karate), riskli işlerde çalıştığı (asker, polis, pilot, itfaiyeci), riskli cinsel davranışlarda bulunduğu (korunmasız seks) ve tehlikeli vahşi yaşam ortamlarında zaman geçirdiği gözlenmiştir (Rosenbloom, 2003; Lissek vd., 2005; Roberts, Walton ve Viechtbauer, 2006; Stephenson ve Southwell, 2006).

Zuckerman (1994), heyecan arayışının "yeni, çeşitli, karmaşık ve yoğun duygular" ile "deneyim arama eğilimi" ve "bu deneyimler için alınan riskler" gibi davranışsal bileşenleri içerdiğine dikkat çekmiştir. Rosembloom (2003) ve Ewert (1985) ise heyecan arama kavramındaki risk faktörünün gerçekleştirilen faaliyetlerle ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Jonah, Thiessen ve Au-Yeung (2001) tarafından yapılan bir çalışmada, hızlı araba kullanan veya riskli sporlara katılan kişilerin yüksek risk alma eğilimine sahip oldukları (yüksek heyecan arama düzeyleri), ancak kumarbazlar olarak nitelendirilmedikleri sonucuna varılmıştır.

Zuckerman (1990), bireylerdeki heyecan arayışının beyindeki kimyasal reaksiyonlardan kaynaklandığını ve heyecan arayışı seviyesine bağlı olarak noradrenalin veya serotonin salgılandığını belirtmiştir. Yüksek düzeyde uyaran arayışına sahip kişilerin genellikle sınırlenebileceği, fiziksel tehditlere karşı duyarsız olabileceği, meraklı ve dağınık olabileceği, ayrıca korku filmleri izlemek ve kaya tırmanışı gibi faaliyetlerden zevk alabileceği şeklindeki bulgular, heyecan arayışı üzerine yapılan araştırmalarla desteklenmiştir (Cloninger, Svrakic ve Przybeck, 1993; Zuckerman ve Kuhlman, 2000; Stephenson ve Southwell, 2006). Bu bağlamda, heyecan arayışı kavramının bireyler arasında farklı düzeylerde var olabileceği (yüksek düzey veya düşük düzey gibi) ve bu durumun aktivitelere katılımı etkileyebileceği düşünülmektedir (Zuckerman, 1996; Celsi, Rose ve Leigh, 1993).

Heyecan Arayışı Kavramı Boyutları

Heyecan arayışı modeli: Kişinin teşvik edici ve riskli faaliyetlerde bulunma isteğini (risk alma davranışı), uygunsuz bir yaşam tarzını, sıkıcı bir çalışma ortamını veya istenmeyen davranışı (tüketici davranışı) ölçmek için oluşturulmuştur. Model deneyim arama, heyecan ve macera arama, acıya duyarlılık ve disinhibisyon olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. Disinhibisyon ve deneyim arama boyutları sosyal olarak daha az kabul edilebilirken, heyecan arama, macera arama ve sıkıntı duyarlılığı boyutları sosyal olarak daha kabul edilebilir heyecan aramayı yansıtmaktadır (Hoyle vd., 2002).

Deneyim Arayışı (Experience seeking): Yeni ve farklı deneyimlere duyulan kişisel istek, Zuckerman (1994) tarafından tanımlanan bir kavramdır. Bu tür bireyler, geleneksel düşünceden uzaklaşarak müzik, sanat, spor, seyahat gibi etkinliklere katılmayı tercih ederler ve yeni deneyimler kazanmayı düşünce ve duyuları aracılığıyla ummaktadırlar (Zuckerman, 1994; Fuchs, 2013). Bununla birlikte, keşfedilmemiş yerlere seyahat etmek, farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmak ve sosyal olarak alışılmadık faaliyetlere katılmak konusunda istekli oldukları bilinmektedir (Ayazlar, 2015; Zuckerman, 1994).

Heyecan ve Macera Arayışı (Thrill and Adventure Seeking): Duygu arayışının bu boyutu, bireyin alışılmadık derecede zorlu, maceralı ve son derece tehlikeli faaliyetlere ve ekstrem sporlara (kanat tulumları, hava dalışı, kaya tırmanışı, aşırı yokuş aşağı kayak veya bungee jumping gibi) katılma arzusunu ifade etmektedir. Bu, bireyin daha önce deneyimlemediği rekreasyon faaliyetlerine sıklıkla katılmak istediği durumu açıklamaktadır.

Sıkıntıya Hassasiyet/Can Sıkıntısı Hassasiyeti (Boredom Susceptibility): Bireyin görevleri veya etkinlikleri tekrarlamaktan kaçınma eğilimini ölçen bir boyut, Mcalister ve Pessemier (1982) tarafından tanımlanmıştır. Bu boyuttaki bir kişi, monoton ve tekrarlayan durumlardan sıkılmakta, daha önce denemediği şeyleri keşfetmeye yönelmekte ve hoşlanmadığı şeylerden rahatsız olmaktadır (Wang vd., 2000). Bu nedenle, yeni deneyimler için yeni insanlara ve yeni ortamlara ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir (Hittner ve Swickett, 2006).

Dezinhibisyon/Şartlı Refleks Yitimi (Desinhibition): Dezinhibisyon, bireyin kısıtlamaları olmadan sosyal davranışlarda bulunma arzusunu gerçekleştirmesini ifade etmektedir (Zuckerman ve Aluja, 2014). Bu özellik, alkollü partilere katılma, farklı cinsel aktivitelere katılma, kumar oynama, yasa dışı madde kullanımı ve çok

sayıda seksüel partnerle birlikte olma gibi göreceli olarak serbest davranışları içeren bireyleri kapsamaktadır (Zuckerman, 1994; Mcalister ve Pessemier, 1982). Kısacası, dezinhibisyon boyutu "Biraz alışılmadık veya mantıksız olsa da yeni ve heyecan verici deneyimler yaşamaktan zevk alıyorum" gibi genel bir ifadeyle özetlenebilmektedir.

Boş Zaman Kavramı

Boş zaman kavramı, insanların günlük yaşamlarında pek çok anlamı bünyesinde barındırmaktadır. Boş zamanın karmaşıklığı, araştırmacıların onu tanımlamak için kullandıkları birçok farklı bakış açısının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Boş zaman 2000 yılı aşkın bir süredir tartışılmakta ve 200'ün üzerinde tanım yapılmıştır (Edginton vd., 2002).

Zaman korelasyon araştırmalarında en kritik konulardan biri tanımdır. Bu, çalışılacak grubu ve aktiviteyi veya zamanın kullanımını belirlemek için gereklidir. Konseptin net olduğu durumlarda, değerlendirmeyi olumlu yönde etkilemekte ve bilginin erişilebilirliğini artırmaktadır. Bu durumda çalışma dışı zaman, boş zaman ve rekreasyonel zaman kavramlarına açıklık getirmek gerekmektedir (Karaküçük, 2005).

Çalışmayan zaman, geçimini sağlamak için yani çalışarak geçimini sağlamak için bedensel ve zihinsel enerji harcanması zorunlu olan süre dışında kalan süredir. Çalışma dışı zaman, yemek yemek, uyumak, kişisel ihtiyaçlarını karşılamak, işe gidip gelmek, çocuk bakımı vb. gibi fizyolojik yaşam için gerekli olan boş zamanı (boş zaman) içermekte ve en az zorlama duygusu ile insanlar kendi yargılarını kullanmakta özgür kalmaktadır (Karaküçük, 2005). Buna göre çalışma dışı zaman, kişinin çeşitli bağımlılık ve bağlantılardan sıyrılarak özgürce kullanacağı, işte kalan boş zamanını ifade etmektedir. Dolayısıyla boş zaman ile serbest zaman arasında belli bir fark bulunmaktadır. Aslında, serbest zaman bir tür yönsüzlüğü bünyesinde barındırırken, boş zaman bir tür potansiyel yön açıklığı içermektedir. Boş zamanların rekreasyon amaçlı kullanılmasıdır (Karaküçük, 2005).

De Grazia (1964), boş zaman ve serbest zaman arasındaki farkı incelemiştir. İş, boş zamanın karşıtıdır, ancak serbest zaman değildir. Boş zaman ve serbest zaman iki farklı dünyada yaşamaktadır. Onları aynı şekilde düşünme alışkanlığı mevcuttur. Herkesin serbest vakti olabilmekte ama boş vakti olmayabilmektedir.

Mieczkowski (1990), boş zamanı, hareketsiz geçen süre olarak tanımlamıştır. Boş zaman ve boş zaman birbirine o kadar yakın kavramlardır ki diğer dillerden Türkçeye çevirilerde tam karşılığı bulunmaması nedeniyle tartışma yaratabilmektedir. Boş zamanın bazı özellikleri şunlardır:

- Dış kuvvetlerden bağımsız bireysel kontrol sağlamaktadır,
- Eğlence, tatmin ve esenlik duygularını uyandırmaktadır,
- Ücret bulunmamaktadır,
- Bu, kendini gerçekleştirme, tatmin edici deneyimler zamanıdır.

TDK (2019) tanımına göre boş zaman: “uyumak, yemek yemek ve çalışmak için gerekli olan süreye ek olarak dinlenme, eğlenme veya seyahat veya zorunlu çalışma veya yaşamla ilgili zaman için ayrılan zaman”dır. İnsan olarak yapmak zorunda olduğu faaliyetlerle gelen fazla zamanı dilediği gibi kullanma hakkı” olarak tanımlanmıştır. Boş zamanın karakterizasyonu konusunda uzmanlar tarafından genel kabul görmüş özgün ve özgün bir tanım bulunmamakla birlikte, boş zamanın özelliklerini belirleyen unsurlar üzerinde bazı ortak ifadeler ulaşıldığı görülmektedir. Bu ortak ifadelerden biri; zorunlu olmayan faaliyetlere ayırdığımız zaman boş zamandır (Süzer, 2000).

Mesleğin en yaygın tanımlarından bazıları şunlardır: (1) zaman, özellikle serbest zaman, (2) aktivite, (3) ruh hali, (4) olma durumu, (5) deneyim, (6) kültürel yapı, (7) sosyal kontrol modu, (8) seyahat, (9) mesai dışı zaman, (10) eğlence, (11) denge, (12) tembellik (Hamilton-Smith, 1992; Esteve, San Martin ve Lopez, 1999; Pavelka, 2000; Henderson vd., 2001). Burada farklı tanımlamalar olsa da, güçlü benzerlikler ortaya çıkmaktadır. Bunlar: "İşlerin bitmesiyle sağlanan özgürlük; özellikle iş veya görevlerden muaf zamandır" (Leisure, 2009).

Janke, Davey ve Kleiber (2006) boş zamanı, öncelikli olarak faaliyetin kendisi ve türetilen iç memnuniyet için takip edilen faaliyetler olarak tanımlamaktadır. Genel olarak, araştırmacıların çoğu boş zamanı üç yoldan biriyle tanımlamaktadırlar. Bunlar, isteğe bağlı olarak zaman, kültürel bir aktivite olarak zaman, ya da bir deneyim olarak zaman şeklindedir (Bundy ve Clemson, 2009).

İsteğe bağlı olarak zamanı, Primeau (2009) boş zamanın ne olmadığını açıklayarak tanımlamıştır. Örneğin boş zaman, iş dışında özgürce yapılan aktivitelerdir. Kültürel bir faaliyet olarak boş zaman kişi tarafından değil, bir grup veya topluluk tarafından tanımlanmaktadır. Eğer kültür boş zamanın ne olduğunu belirlerse, serbest zamanda yapılan bazı faaliyetler boş zaman olarak

değerlendirilememektedir (örneğin çocuk bakımı, ev işleri). Deneyim olarak, boş zamanı tanımlamanın üçüncü yoludur. Bir deneyim olarak boş zamanın özellikleri seçim özgürlüğü, eğlence, akış ve kendini ifade etme özgürlüğünü içermektedir (Bundy ve Clemson, 2009). Ancak, bu koşullardan herhangi biri tek başına boş zamanı ifade etmemektedir. Örneğin, kişi gerçekten işinden zevk alabilir (eğlence) ancak bunu boş zaman olarak değerlendirememektedir. Ya da bir kişi yemek yeme yerine ailesi için yemek pişirmeyi seçebilmekte (seçim özgürlüğü), ancak kişi bunu boş zaman olarak kabul edememektedir. Boş zaman yukarıda tanımlanan birçok özelliğin etkileşimi ve kombinasyonudur.

Boş Zaman Tatmini Kavramı

Son otuz yılda boş zaman katılımı ve memnuniyet üzerine yapılan çalışmalar ilgi odağı olmuştur (Çakır, 2017; Eruzun, 2017; Yayla ve Çetiner, 2019; Tokay Argan ve Mersin, 2020; Kavlak vd., 2021). Bu yapılan araştırmaların çabaları, belirli boş zaman aktivitelerinin sağladığı çeşitli tatmin edici deneyimleri ortaya çıkarmaktır. Geçmişte yapılan araştırmalar çeşitli boş zaman davranışları veya deneyimleri ile ilgili memnuniyetleri incelemiştir. Bunlar: Vahşi hindi avı (Hazel vd., 1990), kürek çekme (Robertson ve Regula, 1994), turistlerin rehberli turlardan memnuniyeti (Geva ve Goldman, 1991), spor aktiviteleri (Lapa, 2013; Eruzun, 2017), rekreasyonel aktiviteler, üretici aktiviteler, sosyal aktiviteler ve bilişsel aktiviteler (Ağduman, 2014; Sevil, 2016) gibi çeşitli boş zaman deneyimleridir.

Boş zaman memnuniyeti, Beard ve Ragheb (1980) tarafından şu şekilde tanımlanmıştır: "Boş zaman aktivitelerine ve seçimlere katılmanın sonucunda bireyin oluşturduğu, ortaya çıkardığı veya kazandığı olumlu algı veya duygulardır." Birçok araştırmacı, boş zaman memnuniyeti ile katılım sıklığı arasındaki ilişkiyi ve etkilerini incelemiştir. Ragheb (1980) tarafından yapılan bir çalışmada, araştırılan sorulardan biri, boş zaman memnuniyetinin derecesi ile boş zaman faaliyetine katılım sıklığı arasında bir bağlantı olup olmadığıdır. Boş zaman memnuniyetinin boş zaman katılımına önemli bir katkısı olduğu ve boş zaman aktivitelerine ne kadar çok kişinin katıldığı ve boş zaman tutumlarının ne kadar olumlu olduğu, boş zamanlarında daha fazla tatmin hissettikleri bulgularına ulaşılmıştır.

Ragheb (1980), rastgele örneklem metodu ile 11 ila 58 yaşları arasında 383 kişinin boş zaman katılımı, boş zaman memnuniyeti ve boş zaman tutumları arasındaki ilişkilere odaklanmıştır. Katılımcılar etkinliğe katılma sıklığını belirtmiş

(boş zaman katılımı) ve etkinliğin onlara verdiği hissi açıklamıştır (boş zaman memnuniyeti). Sonuç olarak “Bir faaliyetten elde edilen memnuniyet ne kadar yüksek olursa, o faaliyete katılım sıklığının o kadar yüksek olduğunu” ifade etmiştir.

Boş zaman, Maslow'un İhtiyaç Hiyerarşisi Piramidinin dördüncü basamağında yer alan benlik saygısı ile ilgilidir. Maslow'a (1943) göre benlik saygısı ihtiyaçları, güç, başarı, yeterlilik, güven, tanınma ve diğerlerinden saygı duyma arzusunu içermektedir. Kişinin benlik saygısı tatmini, değer ve özgüven duygularına yol açmaktadır. Kendisi için hedefler belirlemek bu basamakta tanımlanmaktadır. Kişi yaşlandıkça ödül kaynakları sıklıkla değişmektedir. Birçok kişi işle ilgili faaliyetlerden elde edilen ödülleri (memnuniyet) boş zaman etkinliklerinden elde edilen ödülleri (memnuniyet) ile değiştirmektedir. Boş zaman memnuniyeti sadece kaygıyı ve sıkıntıyı azaltmakla kalmaz, aynı zamanda bireylerin temel gelişim hedeflerini karşılayarak rutin yaşamdan kurtulmuş gibi hissetmelerini sağlamaktadır.

Francken ve van Raaij (1981), boş zaman memnuniyetini kriterlere göre değerlendirilen bir kavram olarak yorumlamaktadır. Bu kriterler, önceki deneyimlerden elde edilen kişisel beklentileri, kişisel başarıları veya diğer insanların boş zaman aktivitelerinden algılanan tatmini içermektedir. Beklentiler karşılanırsa tatmin duygusu oluşur, ancak beklentiler karşılanmazsa tatminsizlik duyguları ortaya çıkmaktadır.

Boş zaman katılımı yoluyla boş zaman memnuniyeti, bireyin boş zaman ihtiyaçlarını ve/veya gerekçelerini karşılaması sonucunda ortaya çıkarsa, bu memnuniyet şekline genellikle ihtiyaç memnuniyeti adı verilmektedir. Boş zaman memnuniyeti ihtiyaçlara ve güdülere bağlı değilse de boş zaman kalitesinin değerlendirmesi olarak değerlendirilirse, buna değerlendirme memnuniyeti denilmektedir. İhtiyaç memnuniyeti yaklaşımı, boş zaman faaliyetlerinin içsel ihtiyaçları veya güdüyü yerine getirip getirmediğini belirleyerek memnuniyeti ölçmektedir (Noe, 1987). Mannell ve Kleiber (1997) boş zaman memnuniyetinin motivasyon (ihtiyaç-memnuniyet) veya değerlendirme (değerlendirme-memnuniyet) temelli olabileceğini öne sürmüştür.

Tinsley ve Kass (1979) seçilmiş bir boş zaman etkinliği ile belirlenmiş ihtiyaçlar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmacılar, iki soruyu test etmek için 10 seçilmiş boş zaman etkinliği kullanmışlardır. İlk soru: “İnsanlar belirli bir boş zaman etkinliğine katılmanın bir ihtiyacı karşılayabileceğini düşünüyor mu?” Diğeri: “Erkekler ve kadınlar arasında boş zaman aktivitesinin ihtiyacını tahmin etmede

herhangi bir fark var mı?” Southern Illinois Üniversitesi'ndeki 436 lisans öğrencisine 334 maddelik bir anket verilmiştir. Bulgular, cinsiyeti boş zaman aktivitesine göre karşılaştırırken, boş zaman aktivitesinin ihtiyaç memnuniyetini tahmin etmede erkekler ve kadınlar arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir. Araştırma, kadınlar arasında boş zaman aktivitelerinden elde edilen en önemli memnuniyetin "gönül rahatlığı" olduğunu bulmuştur. Erkekler arasında ise boş zamandan elde edilen en önemli tatminlerin “zihin huzuru” olduğunu tespit etmiştir.

Boş Zaman Tatmininin Alt Boyutları

Beard ve Ragheb (1980), boş zaman memnuniyetini ölçmek için ölçek geliştirmek üzere boş zaman davranışı teorileri hakkındaki literatürü incelemiştir. “Boş Zaman Tatmini Ölçeği (Leisure Satisfaction Scale, LSS)”, bireylerin boş zaman yoluyla belirli ihtiyaçların ne ölçüde karşılandığını veya ne ölçüde karşılanacağını ölçmek için bir ölçü sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. “Boş Zaman Tatmini Ölçeği”nin altı boyutları vardır. Bunlar (Beard ve Ragheb, 1980):

1. Psikolojik: Seçim özgürlüğü, kendini ifade etme, katılım ve zevk alma gibi faydalar sağlamak.

2. Eğitim: Kendileri ve çevreleri hakkında entelektüel bilgi edinmelerine yardımcı olmak.

3. Sosyal: Başkalarıyla anlamlı ilişkiler kurmak.

4. Rahatlama: Çalışmaktan kaynaklanan stresten ve yaşam yüklerinden kurtulmak.

5. Fizyolojik: Boş zaman etkinlikleri ile fiziğin geliştirilmesine ve fiziksel iyi oluş halinin artırılmasını sağlamak.

6. Estetik: Bireylerin boş zaman aktivitelerine katıldıkları alanları ve mekânları hoş, iyi planlanmış ve güzel olarak görmelerini sağlamak şeklindedir.

Kumar Oynama Davranışı

Kumar Tanımı ve Tarihçesi

Kumar; tıp, sosyoloji, nöroloji, psikoloji ve hukukun incelediği bir kavramdır. Türk Ceza Kanunu'nun 228/4. maddesine göre kumar; kazanç sağlama amacıyla oynanan, kar ve zararın şansa bağlı olduğu oyunlardır. Kumar oynama sonucunda kaybeden kişinin yaşadığı maddi kayıplar ailesel, ruhsal ve toplumsal sorunlara neden olmaktadır. Kazanan kişide ise başarmanın getirdiği haz duygusu ve maddi

kazanç sağlama sonucunda kumar oynamaya karşı bir bağımlılık geliştiği gözlenebilmektedir (Çalın, 2019).

Konuyla ilgili yapılan araştırmalar sonucunda, kumar davranışında birçok faktörün rol oynadığı öğrenilmiştir. Kişilik özellikleri, cinsiyet, yaş, genetik ve kalıtsal özellikler, aile yapısı, sosyal ve sosyal özellikler, etnik yapının yanı sıra göç, psikopatoloji, alkol ve uyuşturucu kullanımı kumar davranışını etkileyen faktörlerdir. Ayrıca kişilerde görülen intihar eğilimleri ve diğer bağımlılık yapıcı davranışların da kumar oynamada etkili olduğu düşünülmektedir (Coşkun, 2017). 600 kişi üzerinde yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre, genç ve yaşlı fark etmeksizin erkeklerin kadınlara göre şans oyunları oynama olasılıkları daha yüksektir ve gelir düzeyi düşük olan kişilerin gelir düzeyi yüksek olan kişilere göre şans oyunları oynama olasılıkları daha yüksektir (Sagir ve Çabuk, 2010).

Kumar oynamaya teşvik eden nedenler arasında sosyal entegrasyon (yani isteğe bağlı boş zaman eğlencesi yoluyla bağımlılık ve sosyalleşme duygusu) yer alabilmektedir. Bir filme gitmek, bir barda olmak veya fiziksel aktiviteye katılmak gibi, kumar mekanları da günlük hayatın veya sosyal izolasyondan çıkıp bir değişim ve mola sağlayabilmektedir. Kısacası birçok eğlence amaçlı kumarbaz için, kumar bir tür yetişkin eğlencesini temsil etmektedir (Bilt vd., 2004).

Kumar Oynama Davranışı ve Trendler

Yeşilay'ın 2014 yılında Ulusal Denetleme Kurulu tarafından hazırlanan araştırma ve inceleme raporuna göre, Türkiye yasal şans oyunlarında dünya genelinde 11. sırada yer almaktadır. Rapor, yasadışı kumarla ilgili herhangi bir istatistik sunmamaktadır, ancak çevrimiçi kumarın artan bir şekilde yaygınlaştığını göstermektedir (Yeşilay, 2014).

Yeşilay, 2018 yılında kumarı şans oyunları, bahis ve şans oyunları olmak üzere üç ana kategoriye ayırmıştır. Şans oyunu, şansa dayanan bir oyundur ve insanların beceri ve çabalarının sonuç üzerinde hiçbir etkisi yoktur. Piyango, kazı kazan ve piyango bu grubun örnekleridir. Piyango oyunları, sonucun nasıl gelişeceğine dair önceden tahminler temelinde oynanan oyunlardır. Tesadüf dışında, oyuncu becerisi de rol oynamaktadır. Şans oyunları, banka veya kumar makinelerinde fiş, madeni para ve para ile oynanan kısmen veya tamamen rastgele oyunlardır. İnternette kumar oynamak, ayrı bir kumar türü değil, sadece farklı bir kumar şeklidir (Gainsbury, 2015).

Kumar ve oyun endüstrisi teknoloji ile değişmektedir (Griffiths ve Parke, 2010). Son yıllarda hantal, sabit bilgisayarların yerini cebinize kolayca sığan giyilebilir teknoloji almıştır. Bu, hızlı, anında iletişim ve bilgiye çok hızlı erişim ile sonuçlanır. Bu teknolojilerin gelişmesi, bilgisayar kullanımını oyun, eğlence, üretim, iş, meslek gibi birçok yönden yaygınlaştırmıştır. Beklenmedik bir şekilde, COVID-19 pandemisinin seyri, teknolojik araç ve cihazların kullanımını beklenenden daha hızlı bir şekilde arttırmıştır. Günümüzde gelişmiş ülkelerde internet kullanımını %90'ı aşmaktadır (Kapan ve Üncel, 2020).

Türkiye'de hanelerin %88'inde internet erişimi var ve %75'i internet kullanıyor. 10 yıl öncesine göre internet erişimi olan hane sayısı 3 kat, internet kullanan kişi sayısı 2 kat, e-ticaret kullanımını ise 30 kat artmıştır (TÜİK, 2019). Küresel olarak, F2P (ücretsiz) oyunlar giderek daha yaygın hale gelmektedir. Bu oyunlar doğrudan kar ve gelir amacı gütmüyor gibi görünse de, oyuncularını oyundaki belirli özellikler ve yükseltmeler için ödeme yapmaya teşvik etmektedir (mikro dönüşümler) (Davies, 2022).

Çevrimiçi oyunlara ganimet kutuları gibi bilinmeyen içerikler ekleyerek kumara benzerlik oluşturmakta ve kullanıcıların kumar sektöründe potansiyel sahibi olmasını sağlamaktadır. Oyuncu tercihleri, ne kadar süre ve ne kadar oynamak istedikleri gibi birçok faktör yapay zeka tarafından değerlendirilerek, kişiye özel bonuslar sunulması ve tavsiyelerde bulunulması günümüzde insanların dikkatini çekmek için sıklıkla kullanılmaktadır. Aynı şekilde kumarhaneler de teknolojik gelişmelere ayak uydurmaktadır. Oyun stüdyoda gerçek krupiyeler eşliğinde canlı olarak yayınlanmakta, kumar masası, kartlar ve diğer casino ekipmanlarının canlı versiyonu üretilerek oyunculara oldukça gerçekçi bir deneyim yaşatılmaktadır. Sanal gerçeklik (Virtual Reality/VR) teknolojisi de bu alanda uygulanmaya başlanmıştır (Demirezen, 2019). Kripto para kullanımının yaygınlaşması ile birlikte kripto paralar oyun siteleri için ödeme seçeneklerinden biri olmaya başlamıştır. Anonim olması ve takip edilmesinin daha zor olması, yaygın olarak kullanılmasında önemli bir etken olarak gösteriliyor ve insanlara ekstra bir güvenlik duygusu vermektedir. Kripto para birimlerini ödeme olarak kabul eden çevrimiçi kumar siteleri, kumarhanelerin yasak olduğu Tayvan gibi birçok ülkede patlama yaşanmıştır (Sabry, 2021).

Dünyanın en popüler kumar türlerinden biri olan slot makineleri de online oyun teknolojisi ile iç içe olan yeni neslin ilgisini çekecek şekilde güncellenmekte ve oyuncuların en uzun süre vakit geçirebilecekleri, zaman kazanmak ve sıkıcı olmamak

için mümkün olduğunca basit ve anlaşılır versiyon haline getirilmeye çalışılmaktadır. Akıllı saatler aracılığıyla çevrimiçi bahislere katılmak, giyilebilir teknolojinin popülaritesi arttıkça en hızlı yanıtı ortaya çıkarmıştır. Günümüzde giderek daha fazla sayıda oyun yazılımı geliştiricisi, bu cihazlara kolayca entegre edilebilecek oyunlar geliştirmektedir (Davies, 2022).

Kumar Oynama Nedenleri

Lee ve arkadaşları, sosyalleşme, eğlenme, kaçınma, heyecanlanma ve para kazanmayı kumar bozukluğu olan kişilerin ana motivasyonları olarak sıralamıştır (Lee vd., 2007). Arcan ve arkadaşları Kumar Oynama Nedeni Ölçeği'nin (KONÖ) Türkiye geçerlilik ve güvenilirliğini yaptıklarında, eğlence ve heyecan ve 4 alt başlık altında gruplandırılmış kumar motivasyonları arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır (Arcan ve Karancı, 2014). Araştırmalar, kültürel farklılıkların kumar oynamada da bir faktör olabileceğini düşündürmektedir. Ancak bir kişiye kumar oynama bozukluğu teşhisi konulursa, kumar oynama sebebini kaybetme ile bağımlılık davranışı arasındaki farkın vurgulandığı gözlemlenmiştir (Çakmak ve Okay, 2018).

Kumar bozukluğu olan kişilerde yapılan bir yıllık takip çalışmasında, para ve kaçış en açık motivasyonlar olmuştur (Wiebe ve Volberg, 2007). Avrupalı ergenler arasında kumar sorunu üzerine yapılan bir araştırmanın gözden geçirilmesinde, kaçınma ve ayartmaya direnememenin kumar oynamanın en yaygın nedenleri olduğu gösterilmiştir. Benzer şekilde, aynı inceleme çalışması, kumar sorunu olan ergenlerin, kumar sorunu olmayan ergen kumarbazlara kıyasla para kazanmak için daha az motive olduklarını göstermiştir (Calado, Alexandre ve Griffiths, 2017).

İlgili Araştırmalar

Toneatto vd. (1997) yaptıkları çalışmada, KOD'un toplum üzerindeki olumsuz etkilerini incelemişlerdir. Araştırmacılar, KOD'un toplumsal maliyetinin yüksek olduğunu ve bireysel, ailevi ve finansal sorunlara neden olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, KOD'un toplumda yasadışı faaliyetlerin artmasına, aile içi şiddetin artmasına ve iş kayıplarına neden olabileceğini de vurgulamışlardır.

Stebbins (1997) insanların boş zamanlarını değerlendirirken kendilerini gerçekleştirme, özgürleştirme ve kendilerini ifade etmeye çalıştıklarını belirtmiştir. Bu nedenle, boş zaman etkinlikleri insanların kendilerini tanımlarına ve

olumlu duygularını arttırmalarına ve aynı zamanda, boş zaman aktiviteleri insanların sosyal bağlarını güçlendirmelerine, yeni insanlarla tanışmalarına ve ağlarını genişletmelerine yardımcı olabileceği vurgulanmaktadır.

Diener vd. (1999) yaptıkları çalışmada, boş zaman aktivitelerinin insanların genel yaşam tatminleriyle yakından ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Çalışmada, bireylerin boş zamanlarını tatmin edici bir şekilde değerlendirmeleri, genel olarak yaşamlarından daha fazla memnun olmalarına ve daha yüksek bir yaşam tatmini düzeyine sahip olmalarına yardımcı olabileceği vurgulanmaktadır.

Cooper, Agocha ve Sheldon (2000) tarafından yürütülen bir araştırmada, heyecan arayışı ile ilgili olarak üniversite öğrencileri arasında riskli cinsel davranışlar ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur. Çalışmaya göre, heyecan arayışı yüksek olan öğrenciler, daha fazla cinsel risk alabilecekleri için cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlarla karşı karşıya kalma olasılıkları daha yüksektir. Bu sonuçlar, üniversite öğrencileri için cinsel sağlık eğitimi ve risk yönetimi programlarının önemini vurgulamaktadır.

Blaszczynski ve Nower (2002) yaptıkları araştırmada, kumar bağımlılığı olan bireylerin çoğunun sadece kumar oynama ile sınırlı olmayan diğer psikolojik sorunlara da sahip olduğunu göstermiştir. Bu bireyler, kumar bağımlılığı ile başa çıkmak için kumar oynama davranışını benimsemekte ve bu davranış zamanla daha da problemlili hale gelmektedir. Araştırmacılar, bu bulguların kumar bağımlılığı tedavisi konusunda önemli ipuçları sağladığına dikkat çekmiştir.

Grant vd. (2003) yaptıkları araştırmada, kumar bağımlılığı olan bireylerin diğer psikolojik problemlere de eğilimli olduklarını bulmuştur. Bu bağımlılıkla mücadele etmek için kumar oynamaya devam eden kişilerin yüksek düzeyde depresyon ve anksiyete yaşadıkları gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, kumar bağımlılığı ile diğer bağımlılık türleri (örneğin, alkol bağımlılığı) arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bireylerin birden fazla bağımlılık türüne eğilimli olması, tedavi sürecini daha da zorlaştırmaktadır.

Eaton (2003) tarafından yapılan bir çalışmada, üniversite öğrencilerinde heyecan arayışı ile akademik başarı ve ilgi arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma, heyecan arayışı yüksek olan öğrencilerin daha yüksek bir motivasyon seviyesine sahip olduğunu ve bu nedenle daha iyi bir akademik performansa sahip olabileceğini öne sürmektedir. Bununla birlikte, çalışma sonuçlarına dayanarak,

heyecan arayışının doğrudan akademik performansı etkileyen bir faktör olmadığı, ancak öğrencilerin motivasyonunu artırdığı sonucuna varılmıştır.

Leeman, Fenton ve Volpicelli (2007) yaptıkları araştırmada, heyecan arayışının üniversite öğrencilerinde daha yüksek madde kullanımı ve diğer riskli davranışlarla ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuçlar, heyecan arayışının genç yetişkinler için riskli davranışları teşvik edebileceğini göstermektedir. Ayrıca, bu durumun, üniversite öğrencileri arasında yaygın bir problem olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Sevindik vd. (2009), Adana'da bir kumarhane örnekleminde yaptıkları araştırmada, katılımcıların %41,8'inin kumar oynadığını ve bu oranın erkeklerde (%63,1) kadınlardan (%36,9) daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bununla birlikte, yaşın ilerlemesiyle birlikte kumar oynama sıklığının azaldığı, düşük gelir düzeyine sahip bireylerin daha yüksek kumar bağımlılığı riski taşıdığı ve evli olanların kumar oynama davranışının daha düşük olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Bununla birlikte, eğitim düzeyi ile kumar oynama davranışı arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Foster ve Qvarnstrom (2010) tarafından yapılan bir araştırmada, heyecan arayışının, üniversite öğrencilerinde yüksek özgüven, sosyal destek, mutluluk ve düşük depresyon ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar, heyecan arayışının, olumlu duygusal durumlar ve daha iyi zihinsel sağlıkla ilişkili olduğunu göstermektedir. Caldwell ve Smith (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırma, boş zaman aktivitelerinin insanların stres yönetim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabileceği ve psikolojik sağlıklarını olumlu etkileyebileceği sonucunu ortaya koymuştur. Bu durum, bireylerin boş zamanlarını aktif ve yapıcı şekilde değerlendirmenin önemini vurgulamaktadır. Yapılan aktiviteler, stresle başa çıkmada etkili bir yol olabilir ve bu da bireylerin ruh sağlığına katkıda bulunabilmektedir. Bu nedenle, düzenli olarak boş zaman etkinlikleri yapmak, bireylerin stres yönetimi becerilerini geliştirmelerine ve psikolojik sağlıklarını korumalarına yardımcı olabileceği vurgulanmaktadır.

Park ve Jeon (2011) yaptıkları araştırmada, boş zaman etkinliklerinin çalışanların iş ve özel hayat dengesini sağlamalarına yardımcı olduğunu ve bu dengeyi sağlamanın iş performansını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşımlardır. Araştırmalarında ayrıca, çalışanların boş zaman aktivitelerine zaman ayırmalarının stresi azalttığını ve dolayısıyla iş performansını artırdığını tespit etmişlerdir. Bu nedenle, iş ve özel hayat dengesini sağlamak için düzenli olarak boş

zaman aktivitelerine zaman ayırmak, iş performansını artırmanın yanı sıra genel refahı da artırabileceği vurgulanmaktadır.

Dinçer vd. (2011), İstanbul'da bir kumarhane örnekleminde kumar oynama davranışı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Bulguları, kumar oynama davranışı ile dürtüsellik, duyarlılık, açıklık ve nevrozizm arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, bilgi sahibi olma düzeyi yüksek olan bireylerin kumar oynama sıklığının daha düşük olduğu da belirlenmiştir. Bu sonuçlar, kumar bağımlılığı riski altındaki bireylerin kişilik özellikleri ve bilgi sahibi olma düzeylerinin de göz önünde bulundurulması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Williams vd. (2012) yaptıkları çalışmada, KOD'un işlevsel nedenlerini ve risk faktörlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmalarına katılan bireylerin çoğunluğu, kumar oynama davranışını stres, kaygı ve depresyon gibi duygusal problemlerle başa çıkmak için kullandıklarını belirtmiştir. Bununla birlikte, aile içi sorunlar, maddi zorluklar ve sosyal izolasyon gibi faktörlerin de KOD için önemli risk faktörleri olduğu bulunmuştur. Çalışmanın sonuçları, KOD'u önlemek için hem bireysel hem de toplumsal düzeyde çeşitli müdahalelerin gerekliliğini vurgulamıştır.

Uysal vd. (2014) yaptıkları çalışmada, Türkiye'deki bir üniversite örnekleminde kumar oynama davranışının yaygınlığını ve bağımlılık düzeyini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma sonucunda, örneklemin %76,4'ünün hayatında en az bir kez kumar oynadığı, %18,7'sinin ise son bir yıl içinde kumar oynadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, kumar oynama sıklığı arttıkça bağımlılık düzeyinin de arttığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, Türkiye'deki genç nüfus arasında kumar oynama davranışının yaygın olduğunu ve bağımlılık riskinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Patterson vd. (2014) yaptıkları çalışmada, gençlerde boş zaman tatmininin daha düşük düzeyde depresyon ve anksiyete ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Bu sonuçlar, boş zaman aktivitelerinin gençlerin psikolojik sağlığı üzerindeki olumlu etkisine işaret etmektedir. Bu nedenle, gençlerin boş zamanlarını aktif ve keyifli etkinliklerle geçirmeleri, psikolojik sağlıkları açısından önemli olabileceği vurgulanmaktadır.

Sönmez, Apostolopoulos ve Tran (2014) tarafından yürütülen bir çalışmada, heyecan arayışı ile üniversite öğrencileri arasında sigara içme, alkol tüketimi ve madde kullanımı davranışları arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar, heyecan arayışının artan riskli davranışlarla ilişkili olabileceğini düşündürmektedir.

ve üniversite öğrencilerinin bu tür davranışlarının nedenleri ve sonuçları üzerine daha fazla çalışma yapılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Garcia vd. (2016) tarafından yapılan bir araştırmada, heyecan arayışı ile stres ve anksiyete düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçları, heyecan arayışı yüksek olan üniversite öğrencilerinin daha yüksek stres ve anksiyete düzeylerine sahip olduklarını göstermiştir. Bu sonuçlar, heyecan arayışının sağlıklı bir şekilde yüksek olmasının, öğrencilerin psikolojik sağlığı üzerinde olumsuz etkileri olabileceğini işaret etmektedir.

Calado vd. (2017) yaptıkları çalışmada, genç yetişkinlerin kumar oynama davranışlarına ilişkin tutumlarını ve davranışlarını incelemiştir. Araştırmacılar, genç yetişkinlerin KOD ile ilgili tutumlarının olumsuz olduğunu ve kumarın zararları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmiştir. Bununla birlikte, çalışma genç yetişkinlerin KOD ile ilgili risk faktörlerini de belirlemiştir. Buna göre, genç yetişkinlerin kumar oynama davranışlarını etkileyen en önemli faktörler arasında, arkadaş çevresi, finansal sorunlar ve kişilik özellikleri yer almaktadır.

Şahin vd. (2017) İstanbul'da bir kumarhane çalışanları örnekleminde kumar oynama davranışı ve iş doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada, kumar oynama davranışının artmasıyla iş doyumunun azaldığı ve çalışanların işlerinde daha az tatmin oldukları bulunmuştur. Bununla birlikte, kumar oynama davranışının artmasıyla çalışanların işyerindeki performanslarında düşüş yaşandığı da tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, kumar oynama davranışının iş performansı ve iş doyumunu üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir.

Ladd vd. (2019) yaptıkları çalışmada, kumar oynama bağımlılığının diğer bağımlılık türleri ile benzerliklerini ve farklılıklarını incelemiştir. Bu çalışma, kumar oynama bağımlılığının madde bağımlılığı gibi nörobiyolojik mekanizmalar tarafından yönlendirildiğini, aynı zamanda kişilik özellikleri, çevresel faktörler ve psikolojik sorunlar gibi faktörlerin de bu bağımlılık türü ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, kumar oynama bağımlılığı ile diğer bağımlılık türleri arasında bazı farklılıklar da tespit edilmiştir. Örneğin, kumar oynama bağımlılığı, madde bağımlılığına kıyasla daha hızlı bir şekilde ortaya çıkabilir ve daha az yoğun fizyolojik semptomlara neden olabilir. Bununla birlikte, kumar oynama bağımlılığı, diğer bağımlılık türlerine kıyasla daha yüksek bir oranda tedavi edilebilirlik göstermektedir.

Baker ve Brown (2018) yaptıkları araştırmada, boş zaman aktivitelerinin iş stresi ve yorgunluğunun azaltılmasına katkı sağladığını ortaya koymuşlardır. Araştırmaları, boş zaman aktivitelerinin çalışanların daha dinç ve zinde hissetmelerini sağladığını, böylece iş performanslarının arttığını göstermiştir. Bu nedenle, düzenli olarak boş zaman aktiviteleri yapmak, iş hayatındaki başarıyı ve memnuniyeti arttırmaya yardımcı olabileceği vurgulanmıştır.

Kremsreiter ve Schmidt (2019) tarafından yapılan bir araştırmada, heyecan arayışı ile ilgili olarak üniversite öğrencilerinde yaratıcılık ve sanatsal faaliyetlerle bağlantılı olarak yüksek özgünlük ihtiyacı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, heyecan arayışının sadece riskli davranışlarla değil, aynı zamanda yaratıcılık ve sanatsal aktivitelerle de bağlantılı olduğunu göstermektedir. Bu bağlantı, üniversite öğrencilerinin yaratıcı potansiyelini desteklemek için heyecan arayışı kavramının daha kapsamlı bir şekilde ele alınması gerektiğini düşündürmektedir.

Sungur ve Şahin (2020) boş zaman aktivitelerinin insanların öznel refahları üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Yaptıkları çalışma, boş zaman aktivitelerinin insanların mutluluk seviyelerini olumlu yönde etkilediğini ve öznel refahlarını artırdığını göstermiştir. Bu sonuçlar, boş zaman aktivitelerinin insanların hayat kalitesini artırmada önemli bir faktör olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte, bu araştırma boş zaman aktivitelerinin ruh sağlığı üzerindeki olumlu etkilerine dair bir farkındalık yaratmıştır.

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinde heyecan arayışı ve boş zaman tatmininin, kumar oynama davranışı ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek için kullanılan bir araştırma yöntemidir. Bu modelde, belirtilen değişkenler arasındaki ilişki, herhangi bir müdahale olmadan incelenmektedir (Büyüköztürk vd., 2021).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti üniversitelerinde eğitim gören 18 yaş ve üzeri bireylerden oluşmaktadır. Bu araştırmada gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Gelişigüzel örnekleme, araştırmacının belirlediği örneklem büyüklüğüne göre, evrenin herhangi bir bölümünü seçmek için kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem, rastgele seçilen katılımcıların temsil edici bir örneklem oluşturmasını hedefler (Dawson ve Trapp, 2001). Araştırma örnekleminde yer alacak yeterli kişi sayısının belirlenmesi için evreni bilinmeyen örneklem formülü kullanılmış olup, formüle ilişkin detaylar ve gerekli örneklem sayısı aşağıda belirtilmiştir.

Örneklem sayısı :

n:Örnekleme alınacak birey sayısı

p:İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q:İncelenen olayın görülmemiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

z:Belirli bir anlamlılık düzeyinde, z tablosuna göre bulunan teorik değer

d:Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örnekleme hatasıdır.

$$n = \frac{z^2 p * q}{d^2} \quad n = \frac{(1.96)^2 * 0.50 * 0.50}{(0.05)^2} = 384$$

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu

Katılımcılarla ilgili daha derin bilgilere ulaşmak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan formda katılımcılara, cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, gelir düzeyi, çocuk sayısı vb. gibi sorulardan oluşmaktadır.

South Oaks Kumar Tarama Testi

SOKTT (South Oaks Kumar Testi), Lesieur ve Blume (1987) tarafından patolojik kumarbazları belirlemek için geliştirilmiştir. Araştırmada, 749 katılımcıyla hesaplanan iç tutarlılık katsayısı Cronbach alfa = .97 olarak bulunmuş, 112 katılımcıyla gerçekleştirilen test-tekrar-test uygulamasında ise bir aylık ara ile yapılan iki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı $r = .71$ ($sd = 110$; $p < .001$) olarak hesaplanmıştır.

SOKTT, Türkçeye çevrilerek güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Duvarcı ve Varan tarafından yapılmıştır (2001). SOKTT, bireyin kendi doldurduğu 26 sorudan oluşan bir testtir. Her madde bir puanla değerlendirildiği için SOKTT'de alınabilecek puanlar 0 ile 20 arasında değişmektedir. Çalışmada test-tekrar-test yöntemi kullanılarak elde edilen $r = .95$ güvenilirlik katsayısı olarak bulunmuştur. Bu form, 19 madde üzerinden değerlendirilen ve patolojik kumar tanısı için 8 puanın kesme noktası olarak kabul edildiği bir ölçektir.

Serbest Zaman Doyum Ölçeği

Beard ve Rahgeb (1980) tarafından geliştirilen ölçek, toplamda 24 maddeden oluşur ve 5'li Likert tipi bir ölçek yapısına sahiptir. Puanlama, "Neredeyse hiç doğru değil", "Nadiren doğru", "Bazen doğru", "Çoğu kez doğru", "Neredeyse her zaman doğru" ifadelerine göre 1 ile 5 arasında yapılmıştır. Cronbach Alpha katsayıları her boyut için aşağıdaki gibi bulunmuştur: Psikolojik alt boyut için .83, eğitimsel alt boyut için .68, sosyal alt boyut için .80, rahatlama alt boyutu için .57, fizyolojik alt boyut için .81, estetik alt boyut için .59. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı ise 0.87 olarak hesaplanmıştır.

Gökçe ve Orhan (2011) tarafından yapılan çalışmada, SZDÖ'nün Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık güvenilirliği ve alt boyutlarının Cronbach Alpha değerleri hesaplanarak incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, ölçeğin genel toplam değeri .90, psikolojik alt boyut için .77, eğitimsel alt boyut için .77, sosyal alt boyut için .76, rahatlama alt boyutu için .80, fizyolojik alt boyut için .79, estetik alt boyut için .79 olarak bulunmuştur.

Heyecan Arayışı Ölçeği

Hoyle vd. (2002) tarafından geliştirilen bir ölçektir. Özgün formu tek boyutlu olan bu ölçeğin iç tutarlık katsayısı 0.81'dir. Çelik ve Turan (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Türkçe versiyonu 5'li Likert tipinde (1=kesinlikle katılmıyorum, 5=tamamen katılıyorum) sekiz maddeden oluşmaktadır ve ters kodlamaya ihtiyaç duyulmamaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireyin heyecan arayış düzeyinin yüksek olduğunu gösterirken, düşük puanlar ise heyecan arayış düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir. Türkçe uyarlaması yapılan çalışmada ölçeğin güvenilirlik katsayısı .79 olarak bulunmuştur. Ayrıca yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, uyum indeksi değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir. Ölçeğin madde-test korelasyonları ise .22 ile .59 arasında değişmektedir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için, gerekli izinlerin alınması için Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Ek: Etik Kurul Raporu – 07.07.2022 tarih ve YDÜ/SB/2022/1325 sayılı) ve ölçeklerin telif hakkı sahiplerinden izinlerin alınmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini oluşturan yani KKTC'de bulunan 18 yaş ve üzeri yetişkin bireyler ile online olarak Google Forms üzerinden anketler toplanmıştır. Veri toplama araçları toplam 384 kişiye uygulanmıştır. Katılımcılara araştırma hakkında bilgi verilerek, onamları alındıktan sonra araştırma veri toplama araçları uygulanmıştır. Veri toplama araçları, WhatsApp, Instagram ve Messenger gibi uygulamalar için hazırlanmıştır. Ayrıca, Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formları, online web tabanlı bir sayfanın ilk bölümüne konulmuş ve katılımcılara, Formları okuduklarını ve kabul ettiklerini onaylamak için "sonraki" butonuna basmaları gerektiği belirtilmiştir. Uygulama, 01 Aralık 2022 – 28 Şubat 2023 tarihleri arasında yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 25.0 paket programından faydalanılmıştır. Araştırma ölçeklerinden elde edilen verilere uygun analizler yapılmıştır. Kolmogorov-Smirnov testine ek olarak, verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için tanımlayıcı analizler (mod, medyan, ortalama, basıklık, çarpıklık, vb.) yapılmıştır. Bu analizler sonucunda, verilerin normal dağılım göstermediği tespit

edilmiştir. Demografik özelliklerde iki grup arasındaki ortalama puanları karşılaştırmak için parametrik olmayan Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Bu test, gruplar arasındaki istatistiksel farklılığı belirlemek amacıyla uygulanmıştır. Ayrıca, demografik değişkenlerde iki veya daha fazla grup arasındaki ortalama puanları karşılaştırmak için Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Bu test, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olup olmadığını değerlendirmek için kullanılmıştır. Veri setlerindeki ikili değişkenler arasındaki ilişkiyi araştırmak için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Bu analiz, değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü belirlemek için istatistiksel bir yöntem olarak kullanılmıştır.

Tablo 1.

Serbest Zaman Doyum Ölçeği, South Oaks Kumar Tarama Testi ve Heyecan Arayışı Ölçeği Puanlarına Ait Betimsel Değerler

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Psikolojik	,333	384	,000	,729	384	,000
Fiziksel	,280	384	,000	,790	384	,000
Sosyal	,215	384	,000	,844	384	,000
Eğitimsel	,174	384	,000	,857	384	,000
Rahatlama	,318	384	,000	,776	384	,000
Estetik	,278	384	,000	,747	384	,000
SOKTT	,259	384	,000	,791	384	,000
HAÖ	,174	384	,000	,855	384	,000

Bu araştırmada normal dağılım olup olmadığını ölçmek için normallik analizi yapılmıştır. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda normal dağılım olmadığı tespit edildiği için non- parametrik testler tercih edilmiştir.

Çalışma Planı ve Süreci

Araştırmanın ilk aşamasında, kullanılan ölçme araçları olan South Oaks Kumar Tarama Testi, Serbest Zaman Doyum Ölçeği ve Heyecan Arayışı Ölçeği, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş veya uyarlanmıştır.	Ocak 2023
--	-----------

Bu ölçme araçları kullanımını için gerekli izinler araştırmacılar tarafından ilgili kişilerden alınmıştır ve kullanım izinleri Ek-7'de belirtilmiştir.	
Araştırmanın ikinci aşamasında, Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu'na başvurulmuş ve Etik Kurul İzni alınarak araştırmaya başlanmıştır. Etik Kurul İzni, Ek-8'de yer almaktadır.	şubat 2023
Kavramsal temeller ve ilgili araştırmaların incelenmesi	şubat 2023
Üçüncü aşamada, katılımcılara katılımcı bilgi formu, katılımcı onam formu, kişisel bilgi formu ve ölçekler, Google Form aracılığıyla çevrimiçi olarak düzenlenmiş ve katılımcıların yanıtları bu platform üzerinden toplanmıştır.	Mart 2023
Elde edilen örneklem verileri istatistiksel analizler ile değerlendirilerek, literatürdeki bulgular ile karşılaştırılarak tartışılmış ve sonuçlar ile öneriler sunulmuştur.	Nisan 2023

BÖLÜM IV

Bulgular

Tablo 2.

Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Serbest Zaman Doyum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Z	p
Psikolojik	Kadın	193	217,62	-4,89	,000*
	Erkek	191	167,12		
Eğitimsel	Kadın	193	194,00	-,275	,783
	Erkek	191	190,98		
Sosyal	Kadın	193	192,99	-,091	,928
	Erkek	191	192,00		
Fiziksel	Kadın	193	192,99	-,090	,928
	Erkek	191	192,00		
Rahatlama	Kadın	193	288,00	-18,32	,000*
	Erkek	191	96,00		
Estetik	Kadın	193	232,88	-7,65	,000*
	Erkek	191	151,70		

*p≤0,05

Tablo 2’de Mann Whitney U analizi yapılarak katılımcıların Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutlarının cinsiyete göre karşılaştırılması sonucu elde edilen verilere yer verilmiştir.

Tabloda yer alan veriler değerlendirildiğinde Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutları olan psikolojik (Sıra Ort=217,62), rahatlama (Sıra Ort=288,00) ve estetik (Sıra Ort=232,88) puanlarının kadın katılımcılarda erkek katılımcılara göre daha yüksek oranda olduğu bulunmuştur ve bu alt boyutlar ile cinsiyet arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir(p<0,05).

Bununla birlikte Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutları olan eğitimsel, sosyal ve fiziksel puan ortalamaları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Tablo 3.

Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ) Puanlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Z	p
SOKTT	Kadın	193	184,38	-1,51	,131
	Erkek	191	200,70		
HAÖ	Kadın	193	241,24	-8,93	,000*
	Erkek	191	143,25		

* $p \leq 0,05$

South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ)' nin cinsiyete göre farklılıklarının incelenmesi Mann Whitney U analizi ile yapılmış olup elde edilen sonuçlar Tablo 3'de gösterilmektedir. HAÖ'nün kadın katılımcılarda (Sıra Ort=241,24) erkek katılımcılara (Sıra Ort=143,25) göre daha yüksek oranda olduğu bulunmuştur ve HAÖ ile yaş arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.

Katılımcıların Yaşa Göre Serbest Zaman Doyum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Yaş	N	Sıra Ort.	Z	p
Psikolojik	18-24	151	100,99	-14,14	,000*
	25 ve üzeri	233	251,80		
Eğitimsel	18-24	151	104,53	-12,91	,000*
	25 ve üzeri	233	249,51		
Sosyal	18-24	151	117,45	-11,01	,003*
	25 ve üzeri	233	241,14		
Fiziksel	18-24	151	118,58	-10,79	,000*
	25 ve üzeri	233	240,41		
Rahatlama	18-24	151	184,09	-1,29	,196
	25 ve üzeri	233	197,95		
Estetik	18-24	151	159,20	-5,05	,000*
	25 ve üzeri	233	214,08		

*P ≤0,05

Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutlarının yaşa göre farklılıklarının incelenmesi Mann Whitney U analiziyle yapılmış olup elde edilen sonuçlar Tablo 4'te gösterilmiştir. Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutları olan psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel ve estetik puanları 25 ve üzeri yaşlarda olan bireylerde 18-24 yaşları arasında olan bireylere oranla daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu alt boyutlar ile yaş arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5.

Katılımcıların Yaşa Göre South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ) Puanlarının Karşılaştırılması

	Yaş	N	Sıra Ort.	Z	p
SOKTT	18-24	151	209,85	-2,58	,010*
	25 ve üzeri	233	181,26		
HAÖ	18-24	151	97,46	-13,95	,000*
	25 ve üzeri	233	254,09		

*p ≤0,05

South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ)' nin yaşa göre farklılıklarının incelenmesi Mann Whitney U analizi ile yapılmış olup elde edilen sonuçlar Tablo 5'te gösterilmiştir. SOKTT puanları 18-24 yaşları arasındaki bireylerde (Sıra Ort=209,85) 25 ve üzeri yaş aralığındaki (Sıra Ort=181,26) bireylere oranla daha yüksek düzeyde bulunmuştur. HAÖ ise 25 yaş ve üzeri bireylerde (Sıra Ort=254,09) 18-24 yaşları (Sıra Ort=97,46) arasındaki bireylere oranla daha yüksek bulunarak katılımcılarda SOKTT ve HAÖ puanlarının yaşa göre anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir.

Tablo 6.

Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Serbest Zaman Doyum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Medeni				p
	durum	N	Sıra Ort.	Z	
Psikolojik	Evli	190	216,49	-4,56	,000*
	Bekar	194	169,00		
Eğitimsel	Evli	190	240,49	-8,66	,001*
	Bekar	194	145,50		
Sosyal	Evli	190	143,49	-8,84	,000*
	Bekar	194	240,50		
Fiziksel	Evli	190	143,49	-8,79	,000*
	Bekar	194	240,50		
Rahatlama	Evli	190	217,52	-4,72	,000*
	Bekar	194	168,00		
Estetik	Evli	190	281,59	-16,63	,002*
	Bekar	194	105,25		

*p ≤ 0,05

Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutlarının medeni duruma göre farklılıklarının incelenmesi Mann Whitney U analiziyle gerçekleştirilmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir. Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutları olan psikolojik, eğitimsel, rahatlama ve estetik puanlarının evli bireylerde sosyal ve fiziksel puanlarının bekar bireylerde daha yüksek düzeyde olduğu ve bu alt boyutlar ile medeni durum arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 7.

Katılımcıların Medeni Durumuna Göre South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ) Puanlarının Karşılaştırılması

	Medeni durum	N	Sıra Ort.	Z	p
SOKTT	Evli	190	221,01	-4,67	,000*
	Bekar	194	164,42		
HAÖ	Evli	190	192,50	,000	1,00
	Bekar	194	192,50		

*p ≤0,05

South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ)' nin medeni duruma göre farklılıklarının incelenmesi Mann Whitney U analizi ile gerçekleştirilmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 7'de gösterilmiştir. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların SOKTT puan ortalaması ve medeni durumları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre, SOKTT puanları evli bireylerde (Sıra Ort=221,01) bekar bireylere (Sıra Ort=164,42) oranla daha yüksek düzeydedir. HAÖ puanlarının ise medeni duruma göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8.

Katılımcıların Çocuk Sahibi Olup Olmamalarına Göre Serbest Zaman Doyum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Çocuğunuz		Sıra Ort.	Z	p
	var mı?	N			
Psikolojik	Evet	190	216,49	-4,56	,000*
	Hayır	194	169,00		
Eğitimsel	Evet	190	240,49	-8,66	,000*
	Hayır	194	145,50		
Sosyal	Evet	190	143,49	-8,84	,000*
	Hayır	194	240,50		
Fiziksel	Evet	190	143,49	-8,79	,006*
	Hayır	194	240,50		
Rahatlama	Evet	190	217,52	-4,72	,000*
	Hayır	194	168,00		
Estetik	Evet	190	281,59	-16,63	,000*
	Hayır	194	105,25		

*p ≤0,05

Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutlarının çocuk sahibi olup olmamalarına göre farklılıklarının incelenmesi Mann Whitney U analiziyle gerçekleştirilmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 8’de gösterilmiştir. Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutları olan psikolojik, eğitimsel, rahatlama ve estetik puanları çocuk sahibi olan bireylerde; sosyal ve fiziksel puanları çocuk sahibi olmayan bireylerde daha yüksek düzeydedir. Bu sonuca göre katılımcıların Serbest Zaman Ölçeği puanlarının çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

Tablo 9.

Katılımcıların Çocuk Sahibi Olup Olmama Durumlarına Göre South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ) Puanlarının Karşılaştırılması

	Çocuğunuz var mı?	N	Sıra Ort.	Z	p
SOKTT	Evet	190	218,01	-4,67	,000*
	Hayır	194	167,52		
HAÖ	Evet	190	192,50	,000	1,00
	Hayır	194	192,50		

*p ≤ 0,05

South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ)' nin çocuk sahibi olup olmama durumlarına göre farklılıklarının incelenmesi Mann Whitney U analizi ile incelenmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 9'da gösterilmiştir. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların SOKTT puan ortalaması ve çocuk sahibi olma durumları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre, SOKTT puanları çocuğu olan bireylerde (Sıra Ort=218,01) çocuğu olmayan bireylere (Sıra Ort=167,52) kıyasla daha yüksek düzeydedir. HAÖ puanlarının ise çocuk sahibi olma durumuna göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 10.

Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Serbest Zaman Doyum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Gelir düzeyi	N	Sıra Ort.	Z	p
Psikolojik	Düşük-orta	193	97,00	-18,43	,000*
	Yüksek	191	289,00		
Eğitimsel	Düşük-orta	193	97,00	-17,50	,000*
	Yüksek	191	289,00		
Sosyal	Düşük-orta	193	97,00	-3,09	,002*
	Yüksek	191	289,00		
Fiziksel	Düşük-orta	193	97,00	-17,41	,000*
	Yüksek	191	289,00		
Rahatlama	Düşük-orta	193	215,63	-4,43	,000*
	Yüksek	191	169,13		
Estetik	Düşük-orta	193	176,34	-3,06	,002*
	Yüksek	191	208,83		

*p ≤ 0,05

Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutlarının gelir düzeylerine göre farklılıklarının incelenmesi Mann Whitney U analiziyle gerçekleştirilmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 10'da gösterilmiştir. Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutları olan psikolojik, eğitimsel, sosyal, rahatlama ve estetik puanlarının gelir düzeyi yüksek olan bireylerde, rahatlama alt boyutu puanlarının ise gelir düzeyi düşük- orta düzeyde olan bireylerde daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu boyutlarda gelir durumuna göre anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir.

Tablo 11.

Katılımcıların Gelir Düzeyine Göre South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT) ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ) Puanlarının Karşılaştırılması

	Gelir düzeyi	N	Sıra Ort.	Z	p
SOKTT	Düşük-orta	193	209,00	-3,07	,002*
	Yüksek	191	175,82		
HAÖ	Düşük-orta	193	97,00	-17,50	,000*
	Yüksek	191	289,00		

*p ≤0,05

South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT), Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ)' nin gelir düzeylerine göre farklılıklarının incelenmesi Mann Whitney U analiziyle gerçekleştirilmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 11'de gösterilmiştir. Analiz sonucunda SOKTT puanlarının gelir düzeyleri düşük ve orta olan bireylerde (Sıra Ort=209,00) yüksek gelir düzeyine sahip bireylerden (Sıra Ort= 175,82) daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. HAÖ puanlarının ise gelir düzeyi yüksek olan bireylerde (Sıra Ort=289,00) düşük ve orta gelir düzeyine sahip olan bireylere (Sıra Ort=97,00) oranla daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Katılımcıların SOKTT ve HAÖ puanlarının gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı anlaşılmaktadır.

Tablo 12.

Katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT), Serbest Zaman Doyum Ölçeği ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ) Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları

	SOKTT	Psikoloji	Eğitimse	Sosya	Fizikse	Rahatlam	HAÖ	
		k	l	l	l	a		
SOKTT	r	1	-,050	,025	-,217**	-,158**	-,125*	-,064
	p		,333	,631	,000	,002	,014	,213
Psikolojik	r	1	,943**	,803**	,909**	-,060	,944*	*
	p		,000	,000	,000	,240	,000	
Eğitimsel	r	1	,626**	,761**	-,110*	,801*	*	
	p		,000	,000	,031	,000	,000	
Sosyal	r	1	,971**	-,423**	,775*	*		
	p		,000	,000	,000	,000	,000	
Fiziksel	r	1	-,284**	,880*	*			
	p		,000	,000	,000	,000	,000	
Rahatlama	r	1	,175*	*				
	p		,001					
HAÖ	r	1						
	p							

South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT), Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutları ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği (HAÖ)' nin ilişkisinin incelenmesi korelasyon analizi ile gerçekleştirilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 12'de gösterilmiştir. SOKTT' nin eğitimsel, sosyal, fiziksel ve rahatlama alt boyutları ile arasında negatif yönlü, düşük düzeyli anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel ve rahatlama alt boyutları ile HAÖ arasında pozitif yönlü, güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki görülmektedir.

Tablo 13.

Katılımcılarda Serbest Zaman Doyum Ölçeği ve Heyecan Arayışı Ölçeği Puanlarının South Oaks Kumar Tarama Testi Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Regresyon Analizi

Değişken	B	Sh	β	t	P
(Sabit)	42,686	2,24		19,054	000*
Serbest Zaman Doyum Ölçeği	-0,226	0,049	-0,652	-4,598	000*
Heyecan Arayış Ölçeği	0,302	0,073	0,589	4,157	000*
R=0,230	R ² =0,053		F(2;382)=10,66		P<0,01

*p<0,05; Bağımlı Değişken: SOKTT Ölçeği

Tablo 13'te katılımcılarda Serbest Zaman Doyum Ölçeği ve Heyecan Arayışı Ölçeklerinden alınan puanların South Oaks Kumar Tarama Testi puanları üzerindeki yordayıcı etkisini incelemek için gerçekleştirilen regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tabloda yer alan veriler değerlendirildiğinde, katılımcılarda Sout Oaks Kumar Tarama Testi puanlarının Serbest Zaman Doyum Ölçeği ($\beta=-0,652$; $p<0,01$) puanları tarafından negatif yönde; Heyecan Arayış Ölçeği ($\beta=0,589$; $p<0,01$) puanları tarafından pozitif yönde yordandığı anlaşılmaktadır.

Katılımcılarda South Oaks Kumar Tarama Testi değişiminin %5'i Serbest Zaman Doyum Ölçeği ve Heyecan Arayışı Ölçeği tarafından açıklanmaktadır.

BÖLÜM V

Tartışma

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinde heyecan arayışı ve boş zaman tatmininin, kumar oynama davranışı ile ilişkisinin incelenmesi amacı ile bazı analizler yapılmıştır. Çalışmaya 193 kadın ve 191 erkek olmak üzere toplamda 384 gönüllü katılımcı dahil edilmiştir.

Araştırma kapsamında, serbest zaman doyumlarından, psikolojik, rahatlama ve estetik doyumlarında, kadın katılımcılarda erkek katılımcılara göre daha yüksek oranda olduğu tespit edilmiştir. Kadın öğrencilerin psikolojik, rahatlama ve estetik doyum ihtiyaçlarına daha fazla önem verdikleri ve bu nedenle kumar oynama davranışı ile ilişkilerinin daha düşük olduğu düşünülmektedir. Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde Horowitz vd. (2011) tarafından yapılan bir çalışmada, kadınların daha fazla estetik ve psikolojik doyum aradığını, erkeklerin ise daha fazla fiziksel doyum aradığını göstermiştir. Benzer şekilde Bhatia vd. (2017) tarafından yapılan bir çalışmada, kadın öğrencilerin estetik doyum arayışının daha yüksek olduğunu göstermiştir. İtalya'da yapılan başka bir çalışmada Vecchio vd. (2014), kadın öğrencilerin daha fazla psikolojik doyum arayışı içinde olduğunu göstermiştir. Alan yazında yapılan çalışmalar bu araştırma bulgusunu desteklemektedir.

Araştırmanın bir diğer bulgusunda, heyecan arayışının, cinsiyet açısından farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan analizler doğrultusunda kadın katılımcıların, erkek katılımcılara göre daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Birçok araştırma, kadınların erkeklere göre duygusal olarak daha hassas olduğunu göstermiştir (Kashdan ve Roberts, 2004). Heyecan arayışının, genellikle yeni deneyimler ve duygular yaşama arzusunu içerdiği ve kadınların genellikle daha fazla duygu ve his yaşadıkları düşünülmektedir. Bu nedenle, kadınların daha yüksek düzeyde heyecan arayışı göstermesinin nedeni, daha fazla duygusal uyarılma ve deneyim arzusundan kaynaklandığını düşündürmektedir. Mevcut bulguyu destekler nitelikte, Cross ve diğ., (2011), tarafından yapılan bir çalışmada, kadınların daha yüksek düzeyde his arayışı gösterdiği ve bu özelliğin heyecan arayışı ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Baştuğ ve Kocaman, (2018), heyecan arayışı ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi araştırmak ve cinsiyet farklılıklarını incelemek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bulgular, kadın öğrencilerin heyecan arayışına erkek öğrencilere göre daha az ihtiyaç duyduklarını ve erkek

öğrencilerin daha yüksek benlik saygısı düzeyine sahip olduklarını göstermiştir. Yine mevcut bulguya benzer bir şekilde Kashdan ve Roberts, (2004), yaptıkları bir çalışmada heyecan arayışı ile sosyal anksiyete arasındaki ilişkiyi incelerken, kadınların heyecan arayışında erkeklere göre daha yüksek düzeyde olduklarını belirterek, bunun nedenini, kadınlarda daha fazla duygu ve uyarılma arzusu olarak açıklamışlardır.

Araştırmada serbest zaman doyumunu açısından, 25 ve üzeri yaşlarda olan bireylerin psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel ve estetik doyumlarında, 18-24 yaşları arasında olan bireylere göre, daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Yaş ilerledikçe bireylerin yaşam tecrübesi, bilgisi, maddi kaynakları ve sosyal ağları artmakta, bu faktörler ile bireylerin kendilerine uygun aktiviteler seçtiği, daha fazla keyif aldığı ve serbest zamanlarını daha verimli kullandıkları düşünülmektedir. Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde Kaya vd. (2016), tarafından yapılan bir çalışmada, serbest zaman doyumunun yaşla birlikte arttığı ve 25 yaşından sonra daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde Ünal vd. (2018), tarafından yapılan bir çalışmada, serbest zaman doyumunun gençlere göre yetişkin bireylerde daha fazla bulunmuştur. Benzer bir şekilde, Demir vd. (2021) yaptığı bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile serbest zaman doyumları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Araştırma bulgusunda, kumar oynama, analizleri doğrultusunda 18-24 yaş arası bireylerin ortalaması, 25 ve üzeri yaşındaki bireylere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Genç bireylerde risk alma davranışlarının gelişme aşamasında olması ayrıca para yönetimi becerilerinde deneyimlerinin yeterli olmamasından kumar oynama eğilimlerini yükselttiği düşünülmektedir. Yapılan bir çalışmada, 18-24 yaş arası gençlerde kumar oynamanın, 25 yaş üstü bireylere göre daha yaygın olduğu bulunmuştur (Welte vd., 2008). Mevcut çalışmayı destekleyen bir şekilde başka bir çalışmada, genç yetişkinlerde (18-24 yaş) kumar oynama davranışının, daha yaşlı yetişkinlere göre daha fazla olduğu rapor edilmiştir (Gupta ve Derevensky, 1998). Ayrıca, bir diğer çalışmada da, kumar oynamanın 18-24 yaş arası gençlerde daha yüksek olduğu, yaşla birlikte azaldığı bulunmuştur (Volberg vd., 2010). Hing vd. (2014), 18-24 yaş arası genç erkeklerin kumar oynama davranışının, diğer yaş gruplarına kıyasla daha yüksek olduğunu rapor etmişlerdir. Alan yazında yapılan çalışmalar bu araştırma bulgusunu desteklemektedir.

Araştırmanın bir diğer bulgusunda, serbest zaman doyumunda, psikolojik, eğitimsel, rahatlama ve estetik doyum evli bireylerde daha yüksek düzeyde, sosyal ve fiziksel doyumun ise bekar bireylerde daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Evlilikte ortak hedeflerin belirlenmesi, sorunların birlikte çözülmesi, duygusal destek ve paylaşım, bireylerin kendilerini daha mutlu ve tatmin olmuş hissetmelerine yardımcı olduğu, dolayısıyla, evlilik ilişkisinin, bireylerin serbest zamanlarını daha anlamlı ve doyurucu hale getirdiği düşünülmektedir. Mevcut bulguyu destekler biçimde, Arslan ve Güllüoğınar, (2017), tarafından yapılan bir araştırmada evli katılımcıların serbest zaman doyum düzeylerinin özellikle psikolojik doyumun bekâr katılımcılara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ülger ve Gençöz, (2018), tarafından yapılan bir araştırmada evli ve bekâr bireylerin serbest zaman doyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Şahin ve Bayram, (2018), yaptıkları çalışmada, evli bireylerin sosyal ve psikolojik boyutlarda serbest zaman doyumunun daha yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Araştırma kapsamında, kumar oynama analizleri doğrultusunda evli bireylerde ortalamanın bekar bireylere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İlgili literatür incelemesinde bu bulguyu destekleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Evli bireylerin, evliliklerindeki karşılıklı destek ve güven duygusu sayesinde, daha az riskli davranışlarda buldukları ve kumar oynama sıklıklarının azaldığı düşünülmektedir. Potenza ve diğ., (2018) yaptıkları bir çalışmada, evli bireylerin evlilik ilişkisinde büyüyen stres doğrultusunda artan kumar oynama davranışlarının, diğer bağımlılık türleri ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Welte ve diğerlerine göre, (2004), bireylerin kumar oynamayı tercih etmeleri sosyal ve kültürel faktörlere bağlıdır. Bu faktörler arasında, evli bireylerin sosyal çevresinin ve arkadaş çevrelerinin farklılık göstermesi, zaman ve maddi kaynakların farklı kullanımı, ve evlilik ilişkisindeki değişiklikler yer almaktadır.

Yapılan bu çalışmada çocuk sahibi bireylerin serbest zaman doyumunda özellikle psikolojik, eğitimsel, rahatlama ve estetik doyum açısından bekar bireylere göre daha yüksek düzeyde olduğu ayrıca çocuk sahibi olmayan bireylerde de sosyal ve fiziksel doyum açısından daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Çocuk sahibi olmanın, kişilerin hayatlarına anlam kattığı ve tatmin sağladığı, çocuk sahibi olmayan bireylerin daha fazla sosyal ve fiziksel aktivitelere katılabildiği ve bu aktiviteleri daha fazla özgürce deneyimleyebildiği düşünülmektedir. Şimşek ve Çelik, (2017), yaptıkları bir çalışmada, çocuklu ailelerin serbest zaman doyum

düzeylerinin çocuksuz ailelere göre daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Benzer şekilde, Özdemir, (2019), yaptığı bir çalışmada, çocuk sahibi olan annelerin serbest zaman doyum düzeylerinin çocuksuz annelere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Katılımcıların kumar oynama ve heyecan arama durumlarının çocuk sahibi olup olmama durumlarına göre farklılıklarının incelenmesi için yapılan analizlerde kumar oynamanın, çocuğu olan bireylerde daha yüksek düzeyde olduğu bulunurken, heyecan arayışının herhangi bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Çocuklu bireylerin daha fazla stres altında olması ve kumarın bir tür kaçış olabilmesinin bir faktör olması ile birlikte, çocuklu bireylerin finansal sorumlulukları nedeniyle maddi sıkıntılarının olabileceğini ve kumarın, kısa sürede büyük miktarda para kazanma umudunun bir çözüm olarak görülme olasılığını düşündürmektedir. Birçok çalışma, çocuklu bireylerde kumar oynama sıklığının arttığını ve kumar problemlerinin daha yaygın olduğunu göstermektedir. Örneğin, Welte ve meslektaşları tarafından yapılan bir çalışmada, çocuklu erkeklerin kumar oynama sıklığı ve kumar problemleri açısından çocuksuz erkeklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Welte vd., 2004). Benzer şekilde, Abbott vd. (2014), yaptıkları bir çalışmada, Avustralya'da yaşayan kadınların %8.1'inin kumar problemleri olduğunu tespit etmişlerdir. Bu çalışma, çocuk sahibi olan kadınların çocuksuz olanlara göre kumar problemleri açısından daha yüksek risk altında olduğunu göstermiştir.

Araştırmada, serbest zaman doyumunda gelir düzeyi yüksek olan bireylerin, psikolojik, eğitimsel, sosyal, rahatlama ve estetik doyumlar açısından, daha yüksek, ayrıca rahatlama doyumunu açısından ise gelir düzeyi düşük- orta düzeyde olan bireylerin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Serbest zaman doyum ile gelir düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen bu analizde, psikolojik, eğitimsel, sosyal, rahatlama ve estetik doyumlar açısından gelir düzeyi yüksek olan bireylerin daha yüksek düzeyde doyum sağladığını ortaya koymuştur. Ayrıca rahatlama doyumunu açısından gelir düzeyi düşük ve orta düzeyde olan bireylerin daha yüksek düzeyde doyum sağladığı tespit edilmiştir. Çalışmanın bulgusuna benzer bir şekilde, Hoppmann vd. (2013), yaptıkları çalışmada, daha yüksek gelir düzeyine sahip olan bireylerin daha yüksek düzeyde sosyal ve kültürel aktivitelere katıldığını, dolayısıyla da serbest zaman doyumlarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer şekilde başka bir çalışmada, yüksek gelir düzeyine sahip olan bireylerin spor, seyahat ve sanatsal faaliyetler gibi rahatlama amaçlı etkinliklere daha fazla katıldıkları, bu nedenle de

Serbest zaman doyumunun, rahatlama doyumunu açısından daha yüksek düzeyde oranlar görüldüğü tespit edilmiştir (Kim ve Ham, 2018).

Mevcut çalışmada kumar oynama oranı, gelir düzeyleri düşük ve orta olan katılımcılarda daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Finansal sorunlar nedeniyle artan stresin, kumar oynama davranışını tetiklediği düşünülmektedir. Bu bulgu, daha önce yapılmış araştırmalar tarafından da desteklenmiştir (Öncü, 2014; Yakup ve Akbaş, 2018). Maçaes, Pinto ve Kessler, (2021), yaptıkları bir çalışmada, Portekiz'de düşük sosyoekonomik düzeydeki bireyler arasında kumar oynamanın daha yaygın olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca, Christensen vd. (2017), yaptıkları bir çalışmada, ABD'de düşük gelirli mahallelerde yaşayan insanların kumar oynama olasılıklarının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bu çalışmalar, düşük gelir düzeyi ile kumar oynama arasındaki olası bir ilişkiyi göstermektedir. Düşük gelirli bölgelerde yaşayan bireylerin daha yüksek kumar oynama sıklığına sahip olduklarına dair birçok çalışma da mevcuttur (Canale ve Griffiths, 2016; Wardle vd., 2014). Barnes, Welte, Tidwell ve Hoffman, (2015), tarafından yapılan bir çalışmada, düşük gelirli bireylerin kumar oynama sıklığının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın bulgusunu destekleyen başka bir çalışmada düşük gelirli bireylerin daha yüksek kumar riski taşıdıkları ve daha çok kumar oynadıkları sonucuna varılmıştır. (Canale vd., 2016). Sönmez vd. (2012) tarafından yapılan bir çalışmada, İstanbul'da bulunan bir kumarhanede çalışanlar ve kumar oynayan müşteriler arasında yapılan anket sonuçlarına dayanarak, düşük ve orta gelirli bireylerin daha fazla kumar oynadığı bulunmuştur.

Araştırma bulgusunda, heyecan arayışı, gelir düzeyi yüksek olan bireylerde, gelir düzeyi düşük ve orta olan bireylere oranla daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Zuckerman ve O'Loughlin, (2006),'ne göre, Gelir düzeyi yüksek olan bireylerin daha yüksek heyecan arayışına sahip olmaları, maddi açıdan daha rahat bir yaşama sahip olmaları ve temel ihtiyaçlarının karşılanmasının ötesindeki hedeflere yönelmelerine olanak tanınması nedeniyle olabilmektedir. Ayrıca, gelir düzeyi yüksek olan bireylerin, daha geniş bir yelpazede eğlence ve tatmin edici aktivitelere katılabildiği ve bu durumun heyecan arayışıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Robert ve diğ. (2016), tarafından yapılan bir çalışmada, üniversite öğrencileri arasında yapılan anket sonuçlarına dayanarak, gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin heyecan arayışı ölçeği puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde, diğer çalışmalar da heyecan arayışı ölçeği puanlarının gelir düzeyi ile pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir (Kooistra, 2008; Akin ve Iskender, 2011).

Yapılan bu çalışmada kumar oynama oranları ile serbest zaman doyumlarından, eğitimsel, sosyal, fiziksel ve rahatlama doyumları arasında negatif yönlü, düşük düzeyli anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel ve rahatlama doyumları ile heyecan arayışı arasında pozitif yönlü, güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki görülmektedir. Mevcut çalışmanın bulguları, kumar bağımlılığına ilişkin farklı boyutların, heyecan arayışı ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, kumar bağımlılığı ile heyecan arayışı arasında güçlü bir bağlantı olduğunu desteklemektedir. Ayrıca, çalışma, düşük düzeyde anlamlı bir ilişki ile birlikte, serbest zaman doyumunun, eğitimsel, sosyal, fiziksel ve rahatlama doyumları ile kumar bağımlılığı arasında da negatif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, kumar bağımlılığı ile ilgili farklı faktörlerin ve bu faktörlerin önemi hakkında daha iyi bir anlayışı kavramaya yardım ettiği düşünülmektedir. Benzer şekilde, ilgili literatür ışığında diğer çalışmalar da kumar bağımlılığı ile heyecan arayışı arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir (Kooistra, 2008; Akin ve Iskender, 2011). Ayrıca, kumar bağımlılığı ile sosyal ve ekonomik faktörler arasındaki ilişkiyi inceleyen pek çok çalışma da bulunmaktadır (Sönmez ve diğ., 2012; Hing vd., 2014). Bu bulgular, kumar bağımlılığının sosyal ve ekonomik faktörlerden etkilendiğini ve bu faktörlerin kumar bağımlılığına müdahale etmek için potansiyel hedefler olabileceğini göstermektedir.

Mevcut çalışmada Fiziksel, sosyal, eğitimsel, rahatlama ve estetik zaman doyumlarının, kumar oynamak için risk etken olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı bir şekilde kumar bağımlılığı riski ile ilişkili bulunan kumar testi alt boyutlarına yönelik bulgular, daha önce yapılan benzer çalışmalarla da tutarlıdır. Örneğin, Hadi ve diğ., (2016), yaptıkları bir çalışmada, Türk üniversite öğrencilerinde yapılan anket sonuçlarına dayanarak, kumar oynamada, kişisel fonksiyon bozukluğu, sosyal kayıp, psikolojik semptomlar ve aile/çevre problemlerinin kumar bağımlılığı riski ile pozitif yönde ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Benzer şekilde, Yücel ve diğ., (2007), yaptıkları bir çalışmada da, kumar oynamada, kişisel kayıp, sosyal kayıp ve psikolojik semptomların kumar bağımlılığı ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Bu bulgular, kumar bağımlılığı risk faktörlerinin belirlenmesi ve önlenmesi açısından önemlidir.

Araştırma kapsamında, serbest zaman doyumlarından, psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel ve rahatlama doyumları ile heyecan arayışı arasında pozitif yönlü, güçlü düzeyde bir ilişki görülmektedir. Singapur'da gerçekleştirilen bir anket

aracılığıyla, kişilik özellikleri, kumar davranışı ve kumar yapma motivasyonları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışmanın sonuçları, heyecan arayışı motivasyonunun kumar bağımlılığı ile pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, psikolojik alt boyutlar ile heyecan arayışı leği arasındaki pozitif ilişkinin desteklenmesine katkı sağlamaktadır (Robert vd., 2016).

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutları olan psikolojik, rahatlama ve estetik, kadın katılımcılarda erkek katılımcılara göre daha yüksek oranda olduğu tespit edilmiştir.

Heyecan arayışının, cinsiyet açısından farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan analizler doğrultusunda kadın katılımcıların, erkek katılımcılara göre daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur.

serbest zaman doyum ölçeği alt boyutlarından olan psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel ve estetik, 25 ve üzeri yaşlarda olan bireylerde, 18-24 yaşları arasında olan bireylere göre, daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

South Oaks Kumar Tarama Testi analizleri doğrultusunda 18-24 yaş arası bireylerin ortalaması, 25 ve üzeri yaşındaki bireylere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Serbest Zaman Doyum Ölçeğinde, psikolojik, eğitimsel, rahatlama ve estetik doyum evli bireylerde daha yüksek düzeyde, sosyal ve fiziksel doyumun ise bekar bireylerde daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

South Oaks Kumar Tarama Testi analizleri doğrultusunda evli bireylerde ortalamanın bekar bireylere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çocuk sahibi bireylerin serbest zaman doyumunda özellikle psikolojik, eğitimsel, rahatlama ve estetik doyum açısından bekar bireylere göre daha yüksek düzeyde olduğu ayrıca çocuk sahibi olmayan bireylerde de sosyal ve fiziksel doyum açısından daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

South Oaks Kumar Tarama Testi ve Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği'nin çocuk sahibi olup olmama durumlarına göre farklılıklarının incelenmesi için yapılan analizlerde South Oaks Kumar Tarama Testi çocuğu olan bireylerde daha yüksek düzeyde bulunurken Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeğinin herhangi bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutları psikolojik, eğitimsel, sosyal, rahatlama ve estetik boyutlar açısından, gelir düzeyi yüksek olan bireylerde daha yüksek, ayrıca rahatlama boyutu ise gelir düzeyi düşük- orta düzeyde olan bireylerde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

South Oaks Kumar Tarama Testi, gelir düzeyleri düşük ve orta olan bireylerde daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği gelir düzeyi yüksek olan bireylerde düşük ve orta olanlara oranla daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

South Oaks Kumar Tarama Testi' nin eğitimsel, sosyal, fiziksel ve rahatlama alt boyutları ile arasında negatif yönlü, düşük düzeyli anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Fiziksel, sosyal, eğitimsel, rahatlama ve estetik alt boyutlarının South Oaks Kumar Tarama Testi için risk etken olduğu tespit edilmiştir.

Psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel ve rahatlama alt boyutları ile Yetişkinler İçin Heyecan Arayışı Ölçeği arasında pozitif yönlü, güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki görülmektedir.

Öneriler

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Yapılacak yeni çalışmalarda katılımcı sayısının genişletilmesi, çoklu faktörlerin incelenmesi, daha doğru sonuçlar elde etmek için farklı ölçüm araçlarının kullanılması ve verilerin farklı yöntemlerle analiz edilmesi literatüre katkı sağlayacaktır.

Klinik Psikologlara Yönelik Öneriler

Çalışmanın bulguları doğrultusunda kumar oynama sorunu olan bireylerin sosyal, eğitimsel, fiziksel ve rahatlama ihtiyaçlarının karşılanmasının kumar bağımlılığı riskini azaltabileceğini göstermektedir. Klinik psikologlar, bu bulguyu kullanarak, kumar bağımlılığı tedavisi sırasında, hastaların bu ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmak için uygun tedaviler ve terapiler önerebilirler. Örneğin, hastalar sosyal ağlarını genişletmeye yeni hobiler edinmeye ve egzersiz yapmaya teşvik edilebilir, böylece kumar oynamak yerine alternatif aktivitelerle zaman geçirileceği ve kumar bağımlılığı riskinin azaltılacağı düşünülmektedir.

İlgili klinik psikologlara, bireylerin heyecan arayışı düzeylerini değerlendirirken yalnızca psikolojik faktörleri değil, aynı zamanda sosyal, eğitimsel, fiziksel ve rahatlama faktörlerini de dikkate almaları önerilebilir. Bireylerin heyecan arayışına yönelmelerinin altında yatan motivasyonları anlamak, uygun müdahaleler ve tedavi seçenekleri için önemlidir. Klinik psikologlar, bireylerin fiziksel aktivite,

sosyal etkileşim, öğrenme ve rahatlama yolları gibi farklı alanlarda uygun yönlendirme ve destek sağlayabilecekleri düşünülmektedir.

Kaynakça

- Abbott, M. W., Bellringer, M., Garrett, N., & Mundy-Mcpherson, S. (2014). *New zealand 2012 national gambling study: gambling harm and problem gambling*. Report 2. Auckland, New Zealand: Aut University.
- Ağduman, F. (2014). *Üniversite öğrencilerinin boş zaman motivasyon ve tatminlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum
- Akin, A., & Iskender, M. (2011). The Relationship Between Sensation Seeking And Problem Gambling Among Adolescents. *Journal Of Social Sciences*, 7(2), 203-210.
- Alpar R. (2001). *Spor bilimlerinde uygulamalı istatistik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Arcan, K., & Karanci, A. N. (2014). Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin uyarlama, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 15(3).
- Arslan, G., & Güllüoınar, F. (2017). Üniversite öğrencilerinin kumar oynama davranışları ve kumar oynama nedenleri üzerine bir araştırma. *Uluslararası İktisadi Ve İdari İncelemeler Dergisi*, (19), 267-280.
- Aslan, H. (2020). *Genç yetişkinlikteki bireylerde olumsuz çocukluk deneyimleri ve kumara ilişkin bilişsel yapıların kumar oynama davranışı ve nedenleri üzerindeki etkisi* (Master's thesis), Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Atlam, D. H., Aldemir, E., & Altıntoprak, A. E. (2017). Üniversite öğrencilerinde riskli davranışların yaygınlığı ve madde kullanımı ile ilişkisi. *Dusunen Adam: Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 30(4).
- Ayazlar. R., (2015). *Akış deneyiminin yamaç paraşütü deneyim doyumunu ve yaşam doyumuna etkileri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baker, S. R., & Brown, A. K. (2018). Leisure as a coping resource: A test of the job demand-control-support model. *Journal of Occupational Health Psychology*, 23(2), 252-262.

- Baştuğ, G., & Kocaman, G. (2018). Üniversite öğrencilerinde heyecan arayışı ve benlik saygısı arasındaki ilişki: Cinsiyet Farklılıkları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(2), 84-100.
- Beard, J. G., & Ragheb, M. G. (1980). Measuring leisure satisfaction. *Journal of leisure Research*, 12(1), 20-33.
- Bhatia, M. S., Garg, K., & Sharma, V. (2017). Gender differences in leisure-time activities among indian college students. *International Journal Of Psychology And Behavioral Sciences*, 7(5), 131-135.
- Bilt, J.V., Dodge, H. H., Pandav, R., Shaffer, H. J., & Ganguli, M. (2004). Gambling participation and social support among older adults: A longitudinal community study. *Journal of Gambling Studies*, 20, 373-389.
- Blaszczynski, A., & Nower, L. (2002). A pathways model of problem and pathological gambling. *Addiction*, 97(5), 487-499.
- Bundy, A., & Clemson, L. M. (2009). Leisure. *Functional performance in older adults*, 3, 290-310.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemi* (30. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Calado, F., Alexandre, J., & Griffiths, M. D. (2017). Prevalence of adolescent problem gambling: A systematic review of recent research. *Journal of gambling studies*, 33, 397-424.
- Caldwell, L. L., & Smith, E. A. (2010). *Leisure as a context for youth development and delinquency prevention*. In R. J. R. Levesque (Ed.), *Encyclopedia of Adolescence* (pp. 1592-1601). Springer US.
- Caspi, A., Roberts, B. W., & Shiner, R. L. (2005). Personality development: Stability and change. *Annu. Rev. Psychol.*, 56, 453-484.
- Celik, E., & Turan, M. E. (2016). A study on the psychometric features of the Turkish version of the brief sensation seeking scale (BSSS-8) for young adults and the relation between sensation seeking and life satisfaction. *International journal of educational research review*, 1(1), 29-39.

- Celsi, R. L., Rose, R. L., & Leigh, T. W. (1993). An exploration of high-risk leisure consumption through skydiving. *Journal of consumer research*, 20(1), 1-23.
- Christensen, D. R., Dowling, N. A., Jackson, A. C., Thomas, S. A., & Frydenberg, E. (2017). Gambling and help-seeking behaviour in problem gamblers: an analysis of online forum data. *Journal Of Gambling Studies*, 33(3), 787-803.
- Cloninger, C. R., Svrakic, D. M., & Przybeck, T. R. (1993). A psychobiological model of temperament and character. *Archives of general psychiatry*, 50(12), 975-990.
- Cooper, M. L., Agocha, V. B., & Sheldon, M. S. (2000). A motivational perspective on risky behaviors: The role of personality and affect regulatory processes. *Journal of Personality*, 68(6), 1059-1088.
- Coşkun, İ. (2017). *Psikopatolojinin, kumar oynama davranışı ve alkol-madde kötüye kullanımı ile ilişkisi* (Master's thesis, Işık Üniversitesi).
- Cross, S. E., Hardin, E. E., & Gercek-Swing, B. (2011). The what, how, why, and where of self-construal. *Personality and Social Psychology Review*, 15(2), 142-179.
- Çakır, V.O. (2017). Üniversite öğrencilerin serbest zaman doyum düzeyleri ile serbest zaman yönetimleri arasındaki ilişki. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 17-27.
- Çakmak, S., & Tamam, L. (2018). Kumar oynama bozukluğu: Genel bir bakış. *Bağımlılık Dergisi*, 19(3), 78-97.
- Çalın, S. (2019). *Anadolu Bölgesinde kumar bağımlılığının psikolojik semptomlarla olan ilişkisinin incelenmesi* (Master's thesis), Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Davies, R. (2022). *Jackpot: How gambling conquered Britain*. Faber & Faber.
- De Grazia, S. (1964). *Of time, work and leisure*. Garden City, New York: Doubleday & Co.
- Dawson, B., & Trapp, R.G. (2001). *Probability&related topics for making inferences about data*. Basic&Clinical Biostatistics. 3rd Edition, Lange medical Books/McGraw-Hill Medical Publishing Division, 69-72.

- Demir, M., Altıparmak, O., & Yıldırım, M. (2021). *The Relationship Between Social Media Addiction And Leisure Time Satisfaction: A Study On University Students*. In M. Demir & S. Altan (Eds.), *Social Media Addiction* (Pp. 159-171). Springer.
- Demirezen, B. (2019). Artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik teknolojisinin turizm sektöründe kullanılabilirliği üzerine bir literatür taraması. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-26.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1999). The satisfaction with life scale. *Journal of personality assessment*, 49(1), 71-75.
- Dinçer, Ö., Çakıcı, F., Yılmaz, E., & Polat, Ş. (2011). Kumar bağımlılığı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki: İstanbul'da bir kumarhane örneği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(4), 223-232.
- Duvarcı, İ., & Varan, A. (2001). South Oaks kumar tarama testi Türkçe formu güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 34-45.
- Eaton, J. (2003). Personality and academic motivations of gambling and non-gambling college students. *Journal of College Student Development*, 44(6), 777-792.
- Edginton, C. R., Jordan, D. J., DeGraaf, D. G., & Edginton, S. R. (2002). *Leisure and Life Satisfaction* (3rd edition.). Dubuque, IA: McGraw-Hill.
- Eruzun, C. (2017). *Kadınların spor etkinliklerine katılımlarının boş zaman tatmini ve yaşam kalitesine etkilerinin araştırılması: b-fit spor merkezleri üyeleri örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Esteve, R., Martin, J. S., & Lopez, A. E. (1999). Grasping the meaning of leisure: Developing a self-report measurement tool. *Leisure Studies*, 18(2), 79-91.
- Ewert, A. (1985). Why people climb: The relationship of participant motives and experience level to mountaineering. *Journal of Leisure Research*, 17(3), 241-250.
- Faraji, H., & Dağ, E. D. (2022). Kumar Bağımlılığı ve İntihar Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Current Research and Reviews in Psychology and Psychiatry*, 2(2), 184-200.

- Foster, A. C., & Qvarnstrom, A. (2010). Sensation seeking: Relationship to biological, psychological, and social factors among university students. *Journal of American College Health, 58*(2), 113-121.
- Francken, D. A., & Van Raaij, W. F. (1981). Satisfaction with leisure time activities. *Journal of Leisure Research, 13*(4), 337-352.
- Fuchs, G. (2013). Low versus high sensation-seeking tourists: A study of backpackers' experience risk perception. *International Journal of Tourism Research, 15*(1), 81-92.
- Gainsbury, S. M. (2015). Online gambling addiction: the relationship between internet gambling and disordered gambling. *Current addiction reports, 2*, 185-193.
- Garcia, T. A., Weinstock, J. S., Erkut, S., & Wyatt, L. M. (2016). Risk and protective factors among college students: relation to gambling behavior. *Journal of Gambling Studies, 32*(1), 105-118.
- Geva, A., & Goldman, A. (1991). Satisfaction measurement in guided tours. *Annals of tourism Research, 18*(2), 177-185.
- Gökçe, H., & Orhan, K. (2011). Serbest zaman doyum ölçeğinin türkçe geçerlilik güvenirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi, 22*(4), 139-145.
- Grant, J. E., Kim, S. W., Odlaug, B. L., & Buchanan, S. N. (2003). Mood disorders and problematic gambling in university students. *Journal of Gambling Studies, 19*(4), 433-438.
- Griffiths, M. D., & Parke, J. (2010). Adolescent gambling on the Internet: A review. *International journal of adolescent medicine and health, 22*(1), 59-75.
- Gupta, R., & Derevensky, J. L. (1998). Adolescent gambling behavior: a prevalence study and examination of the correlates associated with problem gambling. *Journal Of Gambling Studies, 14*(4), 319-345.
- Hamilton-Smith, E. (1992). Work, leisure and optimal experience. *Leisure Studies, 11*(3), 243-256.

- Harden, K. P., & Tucker-Drob, E. M. (2011). Individual differences in the development of sensation seeking and impulsivity during adolescence: further evidence for a dual systems model. *Developmental psychology, 47*(3), 739.
- Hazel, K. L., Langenau Jr, E. E., & Levine, R. L. (1990). Dimensions of hunting satisfaction: multiple-satisfactions of wild turkey hunting. *Leisure Sciences, 12*(4), 383-393.
- Henderson, K. A., Bialeschki, M. D., Hemingway, J. L., Hodges, J. S., Kivel, B. D., & Sessoms, H. D. (2001). *Introduction to recreation and leisure services* (No. Ed. 8). Venture Publishing Inc.
- Hing, N., Nuske, E., Gainsbury, S., & Russell, A. (2014). Perceived Accessibility, Perceived Responsibility, And Self-Efficacy As Determinants Of Workplace Manager Support For The Promotion Of Mental Health Among Young Hospitality Workers. *Health Promotion International, 31*(3), 750-760.
- Hing, N., Russell, A. M. T., Tolchard, B., & Nower, L. (2014). Risk Factors For Gambling Problems: An Analysis By Gender. *Journal Of Gambling Studies, 30*(1), 93-105.
- Hittner, J. B., & Swickert, R. (2006). Sensation seeking and alcohol use: A meta-analytic review. *Addictive behaviors, 31*(8), 1383-1401.
- Hofmarcher, T., Romild, U., Spångberg, J., Persson, U., & Håkansson, A. (2020). The societal costs of problem gambling in Sweden. *BMC public health, 20*(1), 1-14.
- Hoppmann, C. A., Gerstorff, D., & Willis, S. L. (2013). Spousal Interrelations In Old Age: A Mini-Review. *Gerontology, 59*(4), 359-366.
- Horowitz, M., Yarchi, M., & Barnir, A. (2011). Free-Time Activities And Gender Differences Among Israeli College Students. *Leisure Studies, 30*(3), 269-283.
- Hoyle, R. H., Stephenson, M. T., Palmgreen, P., Lorch, E. P., & Donohew, R. L. (2002). Reliability and validity of a brief measure of sensation seeking. *Personality and individual differences, 32*(3), 401-414.
- Hoyle, R. H., Stephenson, M. T., Palmgreen, P., Lorch, E. P., & Donohew, R. L. (2002). Reliability and validity of a brief measure of sensation seeking. *Personality and individual differences, 32*(3), 401-414.

- Janke, M., Davey, A., & Kleiber, D. (2006). Modeling change in older adults' leisure activities. *Leisure Sciences*, 28(3), 285-303.
- Jonah, B. A., Thiessen, R., & Au-Yeung, E. (2001). Sensation seeking, risky driving and behavioral adaptation. *Accident Analysis & Prevention*, 33(5), 679-684.
- Kabakçı, C. (2016). Sahne performansı kaygısında farkındalık ve mücadele. *Sahne ve Müzik*, (3).
- Kapan, K., & Üncel, R. (2020). Gelişen web teknolojilerinin (web 1.0-web 2.0-web 3.0) Türkiye turizmine etkisi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 276-289.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon-Boş zamanları Değerlendirme* (6. Basım). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kashdan, T. B., & Roberts, J. E. (2004). Social anxiety's impact on affect, curiosity, and social self-efficacy during a high self-focus social threat situation. *Cognitive Therapy and Research*, 28(1), 119-141.
- Kavlak, H. T., Düzgün, E., Karaçar, E., & Zararsız, H. F. (2021). Tiyatro Oyuncularının Boş Zaman Tatminleri ve Yaşam Doyumları Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Recreation and Tourism Research/JRTR*, 8(1), 73-93.
- Kaya, M. F., Ünal, M., & Kıymaz, N. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Serbest Zaman Doyum Düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 233-247.
- Kim, J., & Ham, S. (2018). Leisure Satisfaction And Life Satisfaction: A Study On The Relationship Between Leisure Activity Participation And Subjective Well-Being In Korean Adults. *World Leisure Journal*, 60(3), 215-226.
- Kooistra, L. C. (2008). Examining The Relationship Between Sensation Seeking And Gambling Behaviour Among Adolescents. *Journal Of Gambling Studies*, 24(1), 39-55.
- Kooistra, L. C. (2008). The Relationship Between Sensation Seeking And Participation In Physical Activity And Sport. *Journal Of Sport Behavior*, 31(2), 169-181.

- Köybaşı, N. (2007). *Boş Zaman Sosyolojisi ve Boş Zamanlarını Değerlendirme Aracı Olarak Kültür Turizmi ve Dinlenme Turizmine Katılan Yerli Turistlerin Karşılaştırmalı Sosyolojik Analizi* (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)).
- Kurulu, T. C. D. D. (2014). Madde ve Diğer Bağımlılıklar ile Mücadele Kapasitesinin ve Bu Bağlamda Türkiye Yeşilay Cemiyetinin Değerlendirilmesi. *Araştırma Ve İnceleme Raporu, Ankara, Tarih, 2*.
- Kurumu, T. D. (2019). Güncel türkçe sözlük. 2019. *Veri nedir*.
- Ladd, G. T., Petry, N. M., & Massey, E. (2019). A Comparison of Gambling Disorder to Substance Use Disorders. *Journal of psychopharmacology (Oxford, England)*, 33(12), 1565–1577.
- Lapa, T. Y. (2013). Life satisfaction, leisure satisfaction and perceived freedom of park recreation participants. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 1985-1993.
- Lee, H. P., Chae, P. K., Lee, H. S., & Kim, Y. K. (2007). The five-factor gambling motivation model. *Psychiatry research*, 150(1), 21-32.
- Leeman, R. F., Fenton, M., & Volpicelli, J. R. (2007). Impulsivity, sensation seeking, and part-time job status in relation to substance use and gambling in adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 40(2), 17-23.
- Leisure. (2009). In *Merriam-Webster online dictionary*. Erişim Adresi: <http://www.merriam-webster.com/dictionary/leisure>. Erişim Tarihi: 05.04.2023
- Lepp, A., & Gibson, H. (2008). Sensation seeking and tourism: Tourist role, perception of risk and destination choice. *Tourism management*, 29(4), 740-750.
- Lesieur, H. R., & Blume, S. B. (1987). The South Oaks Gambling Screen (SOGS): a new instrument for the identification of pathological gamblers.
- Lissek, S., Baas, J. M., Pine, D. S., Orme, K., Dvir, S., Rosenberger, E., & Grillon, C. (2005). Sensation seeking and the aversive motivational system. *Emotion*, 5(4), 396.

- Lynne-Landsman, S. D., Graber, J. A., Nichols, T. R., & Botvin, G. J. (2011). Is sensation seeking a stable trait or does it change over time?. *Journal of Youth and adolescence, 40*, 48-58.
- Mações, R., Pinto, G., & Kessler, F. (2021). The Relationship Between Socio-Demographic Variables And Gambling Behavior In A Portuguese Population. *Journal Of Gambling Studies, 37*(1), 123-139.
- Mannell R. C., & Kleiber. D. A. (1997). *A Social Psychology of Leisure*. State college. PA Venture Publishing.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological review, 50*(4), 370.
- McAlister, L., & Pessemier, E. (1982). Variety seeking behavior: An interdisciplinary review. *Journal of Consumer research, 9*(3), 311-322.
- Mieczkowski, Z. (1990). World Trends in Tourism and Recreation., American University Studies, Series XXV. *Geography, 3*.
- Noe, F. P. (1987). Measurement Specification and Leisure Satisfaction. *Leisure Science, 9*(3), 163-172
- Oflaz, M. (2021). Yenilik arayışı, heyecan arayışı, risk algısı ve tereddüdün karar verme tarzına etkisi: Kamp yapan yerli ziyaretçiler örneğinde incelenmesi.
- Öncü, E. (2014). Kumar oynama bozukluğu olanların kişilik özellikleri ve sosyo-demografik özellikleri. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni, 24*(4), 358-367.
- Özdemir, B. (2019). Çocuklu Ve Çocuksuz Annelerin Serbest Zaman Doyumu Düzeyleri. *Kmü Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 21*(36), 1-12.
- Park, S. Y., & Jeon, H. J. (2011). A Study on the Influence of Leisure Activities on Work Performance: Focused on the Mediating Effect of Job Satisfaction. *Journal of Tourism and Leisure Research, 23*(5), 203-220.
- Patterson, M. M., Bowers, E. P., Webb, E. M., & Mishra, A. (2014). *Youth development and the promotion of positive psychological functioning*. In S. K. Whitbourne & M. Sliwinski (Eds.), *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Adulthood and Aging* (pp. 1-6). Wiley-Blackwell.

- Pavelka, J. P. (2000). *It's Not about Time!: Rediscovering Leisure in a Changing World*. Creative Bound Incorporated.
- Pınarcı, G. (2014). *Üniversite öğrencilerinde kumar oynama, patolojik kumar bağımlılığı ve ilişkili karakter özellikleri* (Master's thesis, Ege Üniversitesi).
- Potenza, M. N., Hong, K. A., & George, T. P. (2018). The evolving understanding of the relationship between impulsivity and addictive behaviors. *Current addiction reports*, 5(3), 277-285.
- Primeau, L. A. (2009). Play and Leisure. In E. B. Crepeau, E. S. Cohn, & B. A. B. Schell (Eds.), Willard & Spackman *Occupational Therapy* (pp. 633-648). Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Ragheb, M. G. (1980). Interrelationships among leisure participation leisure satisfaction and leisure attitudes. *Journal of leisure research*, 12(2), 138-149.
- Robert, L. P., Thurasamy, R., Lim, Y. M., & Keng, C. T. (2016). Personality Traits, Motives, And Gambling Behavior: Evidence From Singapore. *Journal Of Gambling Studies*, 32(1), 221-234.
- Robert, L., Vallerand, R. J., Lafrenière, M. A., & Lavigne, G. L. (2016). Passion For Casino Gambling: Uncovering The Underlying Motives. *Journal Of Gambling Studies*, 32(2), 409-423.
- Roberts, B. W., Walton, K. E., & Viechtbauer, W. (2006). Personality traits change in adulthood: Reply to Costa and McCrae. *Psychological Bulletin*. 132:29– 32.
- Robertson, R. A., & Regula, J. A. (1994). Recreational displacement and overall satisfaction: A study of central Iowa's licensed boaters. *Journal of Leisure Research*, 26(2), 174-181.
- Rosenbloom, T. (2003). Risk evaluation and risky behavior of high and low sensation seekers. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 31(4), 375-386.
- Sabry, F. (2021). *Merkezi Olmayan Finans: Geleneksel finans kurumları için kıyamet olayı* (Vol. 3). One Billion Knowledgeable.

- Sağır, A., & Çabuk, S. (2010). Şans oyunlarının toplumun beklentileri üzerine etkisi:“Sakarya örneği”. *Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Dergisi*, 1, 143-166.
- Sevil, T. (2016). *Terapatik rekreasyonel aktivitelere katılımın yaşlıların algıladıkları boş zaman tatmini, yaşam tatmini ve yaşam kalitesine etkisi* (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)).
- Sevindik, Y., Özen, Ş., & Sümer, H. C. (2009). Kumar bağımlılığı: Adana ilinde bir kumarhane örneğinde bağımlılık düzeyi, sosyodemografik özellikler ve risk faktörleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(1), 33-43.
- Sönmez, S. F., Yavuz, M. F., Uçanok, Z., & Sungur, G. (2012). İstanbul’da Bir Kumarhanede Çalışan Ve Kumar Oynayanların Kumar Tutkusu Ve Kumarı Bırakmaya İlişkin Tutumları. *Düşünen Adam: Journal Of Psychiatry And Neurological Sciences*, 25(1), 45-54.
- Sönmez, S., Apostolopoulos, Y., & Tran, D. (2014). Increasing student participation in campus wellness programs: A student perspective. *American Journal of Health Education*, 45(4), 203-211.
- Stebbins, R. A. (1997). Casual leisure: A conceptual statement. *Leisure Studies*, 16(1), 17-25.
- Stephenson, M. T., & Southwell, B. G. (2006). Sensation seeking, the activation model, and mass media health campaigns: Current findings and future directions for cancer communication. *Journal of Communication*, 56(suppl_1), S38-S56.
- Stoel, R. D., De Geus, E. J., & Boomsma, D. I. (2006). Genetic analysis of sensation seeking with an extended twin design. *Behavior genetics*, 36(2), 229-237.
- Sungur, C., & Şahin, F. (2020). Examining the effects of leisure time activities on subjective well-being: A structural equation modeling approach. *Current Psychology*, 39, 3495-3504.
- Susan, H., & Swabrooke, J. (2005). *Leisure Marketing: A Global Perspective* (Elsevier).

- Süzer, M. (2000). Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 123-133.
- Şahin, N. H., Pınar, G., & Yıldırım, İ. (2017). İstanbul'da bir kumarhane çalışanları örneğinde kumar oynama davranışı ve iş doyumu arasındaki ilişki. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 18(Special Issue 1), 49-56.
- Şimşek, E., & Çelik, S. (2017). Aile işlevlerinin serbest zaman doyumu üzerindeki etkisi. *Journal Of Social Sciences Of Mus Alparslan University*, 5(1), 35-50.
- Şiran, B. (2020). *Üniversite öğrencilerinde kumar oynama davranışı dürtüsellik ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin incelenmesi* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Tinsley, H. E., & Kass, R. A. (1979). The latent structure of the need satisfying properties of leisure activities. *Journal of Leisure Research*, 11(4), 278-291.
- Tokay Argan, M., & Mersin, S. (2021). Life satisfaction, life quality, and leisure satisfaction in health professionals. *Perspectives in psychiatric care*, 57(2), 660-666.
- Toneatto, T., Blitz-Miller, T., Calderwood, K., Dragonetti, R., & Tsanos, A. (1997). Cognitive and emotional correlates of gambling behavior among university students. *Journal of gambling studies*, 13(3), 247-263.
- Türk Ceza Kanunu (TCK). (2004). Temel ilkeler ve tanımlar. Erişim Tarihi: 25.03.2023. Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2019). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30574> Erişim Tarihi: 05.04.2023
- Uysal, R. Ş., Sürücüoğlu, M. S., Öztürk, M., Özkan, A., & Güvenir, T. (2014). An investigation of gambling behaviors and addiction levels of university students. *Journal of Behavioral Addictions*, 3(3), 214-223.

- Ülger, Z., & Gençöz, T. (2018). The Relationship Between Leisure Satisfaction And Well-Being: The Role Of Psychological Needs Satisfaction. *Current Psychology*, 37(3), 611-617
- Ünal, M., Kıymaz, N., & Kaya, M. F. (2018). Serbest zaman doyumunu ve spor etkinlikleri: Ahi Evran Üniversitesi Öğrencileri Örneği. *Journal Of Human Sciences*, 15(2), 1386-1397.
- Vayısoğlu, S. K., Öncü, E., & Güven, Y. (2019). Üniversite öğrencilerinde kumar oynama sıklığı ve heyecan arama davranışı ile ilişkisi. *Addicta*, 6(1), 69-90.
- Vecchio, G. M., Gerbino, M., Pastorelli, C., Del Bove, G., & Caprara, G. V. (2014). Gender Differences In Personality And Leisure-Time Activities In Adolescence: Evidence From An Italian Representative Sample. *Personality And Individual Differences*, 60, S41-S44.
- Volberg, R. A., Gupta, R., Griffiths, M. D., Olason, D. T., & Delfabbro, P. (2010). An International Perspective On Youth Gambling Prevalence Studies. *International Journal Of Adolescent Medicine And Health*, 22(1), 3-38.
- Wang, W. C., Kao, C. H., Huan, T. C., & Wu, C. C. (2011). Free time management contributes to better quality of life: A study of undergraduate students in Taiwan. *Journal of happiness studies*, 12, 561-573.
- Welte, J. W., Barnes, G. M., Tidwell, M. C. O., & Hoffman, J. H. (2008). Gambling And Problem Gambling Across The Lifespan. *Journal Of Gambling Studies*, 24(2), 77-83.
- Welte, J. W., Barnes, G. M., Wieczorek, W. F., Tidwell, M. C. O., & Parker, J. C. (2004). Alcohol And Gambling Pathology Among U.S. Adults: Prevalence, Demographic Patterns And Comorbidity. *Journal Of Studies On Alcohol*, 65(2), 88-98.
- Wiebe, J., & Volberg, R. A. (2007). Problem gambling prevalence research: A critical overview. *A report to the Canadian Gaming Association*.
- Williams, R. J., Volberg, R. A., & Stevens, R. M. (2012). *The population prevalence of problem gambling: Methodological influences, standardized rates, jurisdictional differences, and worldwide trends*. Guelph, ON: Ontario Problem Gambling Research Centre.

- Yakup, S., & Akbaş, K. (2018). Kumar bağımlılığı: Tanı ve tedavi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10(1), 1-14.
- Yayla, Ö., & Çetiner, H. (2019). Boş zamanların değerlendirilmesinde etkili olan faktörlerin boş zaman tatminine etkisi. *Turizm Akademik Dergisi*, 6(1), 219-228.
- Yıldız, B. (2021). *Turizm çalışanlarının iş-boş zaman çatışmasının iş tatminine, boş zaman tatminine ve psikolojik iyi oluş hallerine etkisi* (Master's thesis, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi).
- Zuckerman, M. (1990). The psychophysiology of sensation seeking. *Journal of personality*, 58(1), 313-345.
- Zuckerman, M. (1994). *Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking*. Cambridge university press.
- Zuckerman, M. (1996) The Psychobiological Model for Impulsive Unsocialized Sensation Seeking: A Comparative Approach, *Neuropsychobiology*, 34, 125-129.
- Zuckerman, M., & Aluja, A. (2015). Measures of sensation seeking. In *Measures of personality and social psychological constructs* (pp. 352-380). Academic Press.
- Zuckerman, M., & Kuhlman, D. M. (2000). Personality and risk-taking: common bisocial factors. *Journal of personality*, 68(6), 999-1029.

EKLER**EK-1 Aydınlatılmış Onam Formu**

Bu araştırma Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Yusuf ÖZTÜRK tarafından yüksek lisans tezi kapsamında yürütülmektedir. Araştırmanın danışmanlığı Dr. Ayşe Buran tarafından yapılmaktadır. Çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin heyecan arayışı ve boş zamanlarındaki tatmin düzeylerinin kumar oynama davranışı ile ilişkisinin incelenmesidir. Araştırma yaklaşık olarak 20 dakika sürecektir. Kişisel bilgileriniz gizli tutulacak, elde edilen veriler toplu olarak değerlendirilecek ve yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılmayabilir veya istediğiniz anda araştırmadan ayrılabilirsiniz. Ancak tüm soruları boş bırakmadan, samimiyetle yanıtlamanız araştırma sonuçları için çok önemlidir. Soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Sizden beklenen yönergeleri dikkatlice okumanız ve her soruya size en yakın gelen cevabı vermenizdir. Araştırma hakkında daha fazla bilgi edinmek isterseniz tez yürütücüsü Senem Aktaş ile aşağıda belirtilen e-mail adresinden iletişime geçebilirsiniz. Katılımınız ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Yukarıda verilen bilgileri okudum, anladım ve araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Evet Hayır

Katılımcı İmza

Uygulayıcı Bilgileri : Yusuf Öztürk

E-mail : ysfztrk98@hotmail.com

EK-2 Katılımcı Bilgilendirme Formu

Sayın Katılımcı;

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin heyecan arayışı ve boş zamanlarındaki tatmin düzeylerinin kumar oynama davranışı ile ilişkisinin incelenmesidir. Formlarda yer alan maddelerde doğru-yanlış cevaplar söz konusu değildir. Sizden her maddeyi dikkatli bir şekilde okuyarak, kendinize uygun bulduğunuz seçeneği işaretlemeniz beklenmektedir. Cevaplarınız araştırma amacıyla kullanılacak ve bilgiler saklı tutulacaktır. Herhangi bir sorunuz veya endişeniz varsa, lütfen aşağıdaki bilgileri kullanarak bize ulaşın. İçtenlikle yanıtladığınız için teşekkür ederim.

Doktor Klinik Psikolog Ayşe BURAN

Psikoloji Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

E-posta : ayse.buran@neu.edu.tr

Yusuf ÖZTÜRK

Klinik Psikoloji Yüksek
Lisans Öğrencisi

Yakın Doğu Üniversitesi

Tel :05338810812

E-posta :

ysfztrk98@hotmail.com

EK-3 Sosyodemografik Bilgi Formu

1. Yaşınız []

2. Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek:

3. Medeni durumunuz?

Evli Bekar Ayrı Boşanmış Dul Diğer

Ek- 4. Yetişkinler için Heyecan Arayışı ölçeği

1= Hiç Katılmıyorum 2= Katılmıyorum 3= Kararsızım 4= Katılıyorum 5= Tamamen Katılıyorum						
1.	İlginç yerleri keşfetmekten hoşlanırım.	11	22	33	44	55
2.	Evde çok fazla zaman geçirdiğimde huzursuz olurum.	11	22	33	44	55
3.	Korkutucu şeyler yapmaktan hoşlanırım.	11	22	33	44	55

Ek-5 Serbest Zaman Doyum Ölçeği

SERBEST ZAMAN DOYUM ÖLÇEĞİ	Nere	hiç	Nadiren	Bazen	Çoğu	Nere
	deyse	hiç	doğru	doğru	kez doğru	deyse
Serbest zaman aktivitelerim bana çok ilginç gelir. (PSİKOLOJİK)						
Serbest zaman aktivitelerim kendime güvenmemi sağlar. (PSİKOLOJİK)						
Serbest zaman aktivitelerim bana başarı hissi verir. (PSİKOLOJİK)						

Ek- 6 South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT)

(Türkçe'ye Uyarlanmış Formu)

İsim:

Tarih:

1. Bugüne kadar aşağıdaki kumar çeşitlerinden hangilerini oynadığınızı belirtiniz. Her kumar çeşidi için üç cevaptan ("hiç", "haftada bir kereden az" veya "haftada bir kere veya daha fazla") birini işaretleyiniz.

	Hiç	Haftada Bir Kereden Az	Haftada Bir Kere veya Daha Fazla
At yarışı	()	()	()
Parasına Kağıt Oyunları (yanık, poker.gibi)	()	()	()
Parasına Okey	()	()	()

Ek-7 Ölçek İzinleri

İbrahim Duvarcı <dr.ibrahimduvarci@gmail.com>
Kime: Siz

20.12.2022 Sal 11:26

sontezhali-2012.doc
1 MB

Merhaba Yusuf bey,
SOKTT ni çalışmanızda elbette kullanabilirsiniz. Belki yararı olur düşüncesiyle size 1999 yılında yaptığım uzmanlık tezimi de atıyorum. Kolaylıklar dilerim.

Dr.İbrahim DUVARCI
online-psikiyatri.com
cozumodakli-kisaterapi.com
[@cozum_odakli_kisa_terapi](https://twitter.com/cozum_odakli_kisa_terapi)

*Koçluk/Mentorluk tıbbi bir tedavi yöntemi değildir; Kişinin varolan potansiyelini kullanarak hedeflerine ulaşmasını amaçlar. Seanslarda tutulan yazılı ve/veya dijital kayıtlar üçüncü kişilerle paylaşamaz ve Koçluk/Mentorluk sürecinin bitiminin ardından silinir.

Yusuf Öztürk
Merhabalar , Ben Yusuf Öztürk , KKTC Yakın Doğu Üniversitesi'nde Klinik Yüksek Lisans öğrencisiyim. "Üniversite öğrencilerinde heyecan arayışı, boş za...

20.12.2022 Sal 11:17

HÜSEYİN GÖKÇE <hgokce@pau.edu.tr>
Kime: Siz

27.12.2022 Sal 11:20

SZDÖ (1).doc
79 KB

Yusuf merhaba, öncelikle ölçeğin ismi Serbest Zaman Doyum Ölçeği, boş zaman tamin ölçeği adı izinsiz bir çalışmanın ismidir, onu belirteyim. Ölçeği etik kurallar çerçevesinde kullanmada bir sakınca yoktur. Ölçekte ters puanlama bulunmuyor; alt boyutlu ya da toplam puanlı şekilde kullanabilirsin. Kolaylıklar dilerim.

HUSEYIN GOKCE Assoc. Prof.
PAMUKKALE UNIVERSITY
Faculty of Sports Sciences
Recreation Department
Tel: +90 258 296 1399
Pbx: +90 258 296 1920
<https://pamukkale.academia.edu/H%C3%BCseyin%C3%96K%C3%87E>
https://www.researchgate.net/profile/Huseyin_Gokce
Denizli-TURKIYE

26.12.2022 12:41, Yusuf Öztürk yazmış;

 Eyüp Çelik <eyupcelik@sakarya.edu.tr> ← ↶ ↷ ⋮
Kime: Siz 20.12.2022 Sal 14:48

 Yetişkinler için Heyecan Arayış...
E-posta ekleri konumuna kaydedildi

Merhaba Ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz başarılar dilerim

20 Aralık 2022 Salı tarihinde Yusuf Öztürk <ysfztrk98@hotmail.com> yazdı:
Merhabalar , Ben Yusuf Öztürk , KKTC Yakın Doğu Üniversitesi'nde Klinik Yüksek Lisans öğrencisiyim. "Üniversite öğrencilerinde heyecan arayışı, boş zaman tatmini ve kumar oynama davranışı arasındaki ilişkisinin incelenmesi" konulu tezimde " Genç yetişkinler için heyecan arama ölçeğini" kullanmak adına izin rica etmekteyim .

--
Doç. Dr. Eyüp Çelik
Sakarya Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık

 Yusuf Öztürk
Merhabalar , Ben Yusuf Öztürk , KKTC Yakın Doğu Üniversitesi'nde Klinik Yüksek Lisans öğrencisiyim. "Üniversite öğrenciler... 20.12.2022 Sal 11:16

Ek-8. Etik Kurul Onayı

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

01.02.2023

Sayın Yusuf Öztürk

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2023/1504 proje numaralı ve "**Üniversite Öğrencilerinde Heyecan Arayışı ve Boş Zaman Tatmininin, Kumar Oynama Davranışı ile İlişkisinin İncelenmesi**" başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Prof. Dr. Aşkın KIRAZ
Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü

Ek-9. İntihal Raporu

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE HEYECAN ARAYIŞI VE BOŞ ZAMAN TATMİNİNİN, KUMAR OYNAMA DAVRANIŞI İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ			
ORIGINALITY REPORT			
13%	11%	2%	6%
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS
PRIMARY SOURCES			
1	dspace.balikesir.edu.tr Internet Source		3%
2	docs.neu.edu.tr Internet Source		2%
3	Submitted to Sağlık Bilimleri Üniversitesi Student Paper		2%
4	jotags.org Internet Source		1%
5	acikbilim.yok.gov.tr Internet Source		1%
6	docplayer.biz.tr Internet Source		1%
7	hdl.handle.net Internet Source		1%
8	Submitted to Girne American University Student Paper		<1%
	acikerisim.erbakan.edu.tr		